

SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN
– TUTKIMUS
SIJOITTAMISHALUTTOMUUDESTA

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Sini Salmela

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

SALMELA, SINI:

Säästäminen ja sijoittaminen – Tutki-
mus sijoittamishaluttomuudesta

Liiketalouden opinnäytetyö, 62 sivua, 1 liitesivu

Kevät 2016

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää miksi niin moni henkilö kokee tilisäästämisen sijoittamista mielekkäämmäksi, vaikka hänellä olisikin taloudelliset edellytykset sijoittaa. Henkilöllä on hyvä olla käyttötilillään varoja pakollisten ja yllättävien menojen varalle, mutta ylimääräisille varoille voi suhteellisen pienellä vaivannäöllä saada parempaa tuottoa.

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta ja empiirisestä osasta. Teoriaosudessa esitellään tyypillisimpiä säästämisen ja sijoittamisen instrumentteja. Sijoittamisella tarkoitetaan tässä työssä pankin tai sijoitusyhtiön tarjoamia sijoitustuotteita, kuten osakkeita tai rahastoja. Säästämisen muodoista esitellään yleisimmät pankkien tarjoamat säästämisen työkalut, kuten säästötili ja määräaikaistalletukset. Lisäksi pohditaan mitä tulee ottaa huomioon ennen sijoitustoiminnan aloittamista. Empiirisessä osassa kartoitetaan tutkittavien nykytietämystä sijoitustoiminnasta ja haetaan syitä siihen, miksi he eivät halua sijoittaa. Tutkimuksessa halutaan myös selvittää mikä voisi mahdollisesti motivoida tutkittavia sijoitustoiminnan aloittamiseen.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista, eli laadullista menetelmää ja se toteutettiin teemahaastatteluin. Teemahaastattelussa käydään keskustelunomaisesti läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Teemahaastattelu on vapaamuotoinen tilanne, jossa vastaajalle annetaan vastaamisen vapaus ilman pikkutarkkoja kysymyksiä. Tutkimukseen vastasi kuusi henkilöä.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että sijoittaminen ei ole vastaajien keskuudessa täysin pois suljettu vaihtoehto säästämisen ja varallisuuden kartuttamisen keinona. Sijoituspäätöksen tekemiseen tarvitaan kuitenkin erilaisia motivoivia ja sijoittamista helpottavia tekijöitä, kuten oman tiedon kartuttamista tai sopivan sijoituskohteen löytämistä tarpeeksi selkeiden ohjeiden avulla.

Asiasanat: sijoittaminen, säästäminen, motivaatio, riski, säästämisen- ja sijoittamisen tuotteet, tiedon lisääminen

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Studies

SALMELA, SINI:

Saving and investing – A case study
of peoples reluctance to invest

Bachelor's Thesis in Business Studies, 62 pages, 1 page of appendix

Spring 2016

ABSTRACT

The objective of this Bachelor's thesis is to determine why so many people prefer to keep their money on bank accounts instead of investing it, particularly in cases when one has the financial resources to invest. It is appropriate to have a sufficient amount of capital in one's account but if there are any extra funds, it is much more profitable to invest them instead of having them on bank accounts.

This study consists of theoretical and empirical sections. The theoretical section presents the most common saving and investing methods. In this thesis, investing refers only to the products banks and investment companies provide, such as listed shares and mutual funds. The purpose is also to introduce some tools banks provide for saving, for example account saving and deposits. The theoretical part also deals with what is important to consider before starting investing.

The purpose in the empirical section is to examine how people understand and see investing as a whole and to find the main reasons for why they do not invest. Furthermore the survey examines what would motivate the interviewees to starting investing. The empirical part uses qualitative research methods. The research method utilized was a theme interview with six interviewees.

As a conclusion, the interviewees of this study might even consider investing to be a method of saving and making profit. To make the decision to start investing requires different kinds of motivational factors, such as more information about the topic and finding a suitable investment object.

Key words: investing, saving, motivation, risk, methods of saving and investing, increasing knowledge

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	2
1.2	Aiheesta aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia	3
1.3	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaus	5
1.4	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen tyyppi	7
1.5	Opinnäytetyön rakenne	8
2	TILISÄÄSTÄMINEN NYKYPÄIVÄNÄ	11
2.1	Inflaation vaikutus talouteen	12
2.2	Määräaikaistalletukset	14
2.3	Käyttelytilit	15
2.4	Säästötilit	16
2.5	PS-tilit	17
2.6	Sijoitustalletukset	18
3	TYÖKALUJA ALOITTAVALLE SIOITTAJALLE	19
3.1	Osakkeet	20
3.2	Korkopaperit	23
3.3	Sijoitusrahastot	24
3.4	Alkavan sijoittajan ensiaskeleet	28
3.5	Tilisäästäjä vai sijoittaja – vertailua	32
4	TUTKIMUS – HAASTATTELU SIOITUSHALUTTUUDESTA	35
4.1	Tutkimussuunnitelma- ja menetelmä	35
4.2	Tutkimuksen toteutus	37
4.3	Tutkimusaineiston analysointi ja tulokset	39
4.3.1	Teema 1. Sijoittamisen aloittaminen	40
4.3.2	Teema 2. Säästämisen ja sijoittamisen merkitys.	42
4.3.3	Teema 3. Mahdolliset yhteydenotot sijoittamista ja säästämistä ajatellen	44
4.3.4	Teema 4. Sijoituspäätökseen motivoivia tekijöitä.	45
4.3.5	Teema 5. Tutkittavan tyyli tulevana sijoittajana	47
4.3.6	Teema 6. Sijoittamisesta saatavan informaation riittävyys.	49
4.4	Johtopäätökset	50
4.5	Tutkimustulosten luotettavuus ja jatkotutkimusehdotukset	53

5 YHTEENVETO	56
LÄHTEET	58
LIITTEET	63

1 JOHDANTO

”Säästäminen ja sijoittaminen kannattaa aloittaa mieluummin eilen kuin huomenna, mutta tänäänkin on hyvä”. Näin kirjoittaa KTM Mika Pesonen (2011, 21) kirjassaan Säästäjästä sijoittajaksi. Pesosen mukaan vain noin 30 prosenttia suomalaisista tietää tarkalleen oman omaisuutensa arvon. Tämä kertoo siitä, että oman talouden tuntemiseen ei osata, tai edes haluta paneutua. Muut arjen kiireet menevät oman talouden hallinnan ohi ja varsinkin oman varallisuuden sijoittaminen tuntuu ylivoimaisen hankalalta ajatukselta suomalaisen valtaväestön keskuudessa. (Pesonen 2011, 10.)

Säästämisen ja sijoittamisen välille on vaikeaa, ja varsin turhaakin vetää selvää rajaa. Tavoitteellista säästämistä kun voidaan pitää sijoittamisena. Sijoittaminen tarkoittaa tavallisesti sijoituskohteiden ostoa, hallussapitoa ja myyntiä voittoa tavoitellen. Yleensä sijoituskohteina ovat valtionlainat ja pörssinoteeratut osakkeet, mutta muitakin varteenotettavia sijoituskohteita löytyy. Esimerkiksi kiinteistösijoittaminen on varsin monelle suomalaiselle paljon tutumpaa, kuin sijoittaminen osakkeisiin. (Pesonen 2011, 11.)

Opinnäytetyöni aihetta valitessani halusin, että aihe on ajankohtainen ja sellainen, josta haluan saada myös itselleni tietoa enemmän. Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät - kurssille tehtävän harjoitustyön myötä huomasin löytäneeni aiheen, joka herätti uinuneen kiinnostukseni sijoittamista ja säästämistä kohtaan. Jo ennen edellä mainittua kurssia olin alkanut pohtia omaa taivaltani sijoittajana, tai paremminkin ei-sijoittajana. Tämä johtunee liiketalouden opinnoissani etenemisestä ja siitä, että opiskelun myötä minulle on kertynyt tietoa aiheesta enemmän. Sijoittaminen on parhaimmillaan helppo ja vaivaton tapa saada rahoilleen tuottoa varsinkin pitkällä tähtäimellä, unohtamatta tietenkään riskiä mikä siihen liittyy.

Olen itse aikoinani aloittanut rahastosäästämisen, mutta lopettanut sen silloisten opintojen takia, sillä ylimääräistä rahaa ei ollut. Nyt 15 vuotta myöhemmin olen katunut päätöstäni, sillä todellisuudessa rahastosäästäjäksi

pääsee niin pienellä kuukausisummalla, että talouteni olisi sen todennäköisesti kestänyt. Tällä hetkellä rahastoissa olisi säästöissä jo melko suuri summa.

1.1 Tutkimuksen taustaa

On luonnollisesti tarkoituksenmukaista, että henkilöllä on käyttötilillä riittävä määrä varallisuutta päivittäisten raha-asioiden hoitoon. Kun tilille alkaa kertyä ylimääräisiä varoja, niin miksi niitä ei sijoitettaisi markkinoilla oleviin sijoitustuotteisiin paremman tuoton saamiseksi. Talletustileillä on aina inflaatoriski joka tarkoittaa sitä, että talletukselle maksettava korko on pienempi, kuin mitä inflaatio on. Inflaation seurauksena osa rahan arvosta häviää pois kulutushyödykkeiden, korkojen ja eri omaisuuslajien (vrt. asunto) hintojen nousun myötä (Majasalmi 2012, 96–97). Tällä hetkellä kun elämme taantumassa, ei inflaatio pääse nakertamaan rahan arvoa, mutta tila ei ole missään tapauksessa pysyvä ja jossain vaiheessa inflaatio tulee taas kiihtymään.

Nykyinen taloustilanne on saanut monet suomalaiset suhtautumaan sijoittamiseen epäluuloisemmin kuin ennen. Mediassa käydään hyvin usein läpi negatiivisia tapahtumia sijoittamiseen ja talouden tilanteeseen liittyen, joka saattaa johtaa siihen, että ihmiset suhtautuvat koko aiheeseen jo vähän liiankin pessimistisesti. Syitä olla sijoittamatta on monia. Pörssisäätiön 27 – 65 -vuotiaalle sijoittamisesta kiinnostuneille suomalaisille teettämän tutkimuksen mukaan sijoittaminen tuntuu edelleen monimutkaiselta, eikä omiin taitoihin sijoittajana uskota. Sijoittamista pidetään edelleen ylemmän luokan juttuna. (Pörssisäätiö 2015.)

Aihe on mielenkiintoinen ja erittäin ajankohtainen, sillä joka päivä saamme seurata tiedotusvälineistä uusia käännteitä talouden heilahteluista. Heilahtelut eivät koske vain Suomen taloutta, vaan epävakaa tilanne on koko maailman laajuinen ongelma. Viime aikoina myös vahvana taloudellisena mahtina pidettyä Kiinaa on vaivannut talouden ja osakemarkkinoiden ala-

mäki. Niinkin kaukana tapahtuvat muutokset heijastuvat koko maailman talouteen ja siltä osin vaikuttavat myös oman maamme taloudelliseen tilanteeseen.

1.2 Aiheesta aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia

Sijoittamisesta ja ihmisten sijoituskäyttäytymisestä on tehty paljon erilaisia tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Tarkkaan ottaen sellaisia, joissa olisi käsitelty 25 – 45 -vuotiaiden sijoituskäyttäytymistä ja etsitty nimenomaan syitä siihen, ettei haluta ryhtyä sijoittajaksi, en löytänyt. Suurimmassa osassa pankkien tai muiden finanssialan toimijoiden tekemiä tutkimuksia vastaajien ikähaarukka vaihteli aina 15 vuodesta 65 vuoteen.

Suomalaisten säästötottumukset vaihtelevat paljon iän, sukupuolen ja elämäntilanteen mukaan, mutta näyttäisi siltä, että iän myötä myös oman talouden suunnittelu tulee ajankohtaisemmaksi. Säästöpankin vuonna 2014 toteuttaman *Näin Suomi säästää* – barometrin mukaan yli 60-vuotiaista naisista yli kaksi kolmasosaa ilmoitti rahaa jäävän säästöön pakollisten menojen jälkeen. 25–35 -vuotiaista naisista taas noin puolet ilmoitti rahan menevän suoraan kulutukseen. Barometrissa kävi ilmi myös huomattava ero suomalaisen miehen ja naisen säästämälle kuukausittaiselle summalle. Kun mies säästää kuukaudessa noin 100–200€, naisen säästämä summa on vain 50€. Suurimpina esteinä säästämisen aloittamiselle pidettiin liian pieniä tuloja ja suuria menoja, omaa työttömyyttä sekä epävarmaa taloustilannetta. Tutkimukseen vastasi noin 1500 henkilöä ja vastanneiden ikä oli 15 vuodesta ylöspäin. (*Näin Suomi säästää 2014.*)

Pankkiiriliike Alexandrian vuonna 2012 teettämään *Näin suomalaiset säästävät ja sijoittavat* -tutkimukseen vastasi yli 1000 18 – 65 -vuotiasta suomalaista. Tutkimuksessa sivuttiin myös niitä asioita, joita tämän opinnäytetyön empiirisessä osassa tullaan käsittelemään. Tosin tutkittavien ikä ei vastannut opinnäytetyön tutkimuksen ikähaarukkaa. Alexandrian teettämän tutkimuksen mukaan 64 prosenttia suomalaisista säästää tai sijoittaa,

ja ylivoimaisesti suosituin tapa on pitää varoja säästötilillä tai määräaikaistalletuksissa. Toiseksi suosituin säästämis- ja sijoitustapa on omistaa asunto, ja vasta sen jälkeen tulevat rahastot, eläkevakuutukset ja osakkeet. Naiset ja alle 29 -vuotiaat nuoret ovat taipuvaisempia pitämään varojaan säästötileillä ja määräaikaistalletuksissa, kun taas miehet suosivat enemmän osakkeita ja rahastoja. Tutkimuksen mukaan 35 prosentilla suomalaisista on jatkuvasti käyttötilillään ylimääräistä rahaa, jonka he voisivat sijoittaa muualle. Tutkimuksessa yleisimpiä syitä sille, miksi suomalaiset eivät säästä tai sijoita ollenkaan, olivat liian pienet tulot suhteessa menoihin, alhaiset tuotto-odotukset, kiinnostuksen puute, tiedon ja osaamisen puute, saamattomuus sekä tuhlailtava elämäntyyli. Säästämisen ja sijoittamisen aloittamiseen tarvittaisiin vastaajien mukaan hyviä säästämis- ja sijoitusneuvoja, erilaisia markkinanäkymiä, sopiva sijoituskohde, omaa ryhdistäytymistä ja 30 prosentin kohdalla vastanneista mikään ei saisi heitä aloittamaan säästämistä ja sijoittamista. (Näin suomalaiset säästävät ja sijoittavat 2012.)

Yksi mielenkiintoinen opinnäytetyö aiheesta on Antti Salmen vuonna 2013 tekemä *Sijoitussuunnitelmalla tuottoa, parempia ratkaisuja tilisäästäjille*, joka käsittelee pääasiassa iältään vanhempien henkilöiden sijoitustottumuksia. Opinnäytetyössä haetaan selitystä sille, miksi tilisäästäjät eivät sijoita varojaan, vaan pitävät ne tuottamattomana tilillä. Tutkimusmenetelmänä on kvalitatiivinen haastattelututkimus samoin kuin tässä opinnäytetyössä, mutta teoreettinen viitekehys käsittelee sijoittamisen perusasioiden lisäksi myös ostopäätösprosessia ja kuluttajan sitoutuneisuutta ostopäätöksissä. Opinnäytetyössä tutkittavien ikää ei ole myöskään rajattu. (Salmi 2013.)

Toni Suomi on tehnyt aiheesta opinnäytetyön *Sijoittamisen ja säästämisen tuotteiden monitulkintaisuus*. Työssä esitellään erilaisia sijoittamisen ja säästämisen tuotteita ja tutkitaan suomalaisten tulkintoja sijoittamisesta ja säästämisestä. Tutkimus on toteutettu kvantitatiivisena survey-tutkimuksena, joten siinä ei ole etsitty syvällisemmin vastanneiden sijoituskäyttämiseen vaikuttavia syitä, niin kuin tämän opinnäytetyön kvalitatiivisessa

haastattelututkimuksessa tehdään. Laajan tutkimusaineiston pohjalta vastauksia on analysoitu Excel- taulukkolaskentaohjelmaa apuna käyttäen. (Suomi 2013.)

Juha Toivasen opinnäytetyö *Tutkimus suomalaisten sijoittamisesta* käsittelee suomalaisten sijoituskäyttäytymistä nykyään ja lähihistoriassa. Työssä keskitytään kattavasti eri sijoitustuotteisiin ja siinä on esitetty myös paljon erilaisia laskelmia mahdollisten sijoitusten tuottavuudesta. Työssä ei ole empiiristä osuutta, vaan siinä tukeudutaan valmiisiin tutkimuksiin. Työ on erittäin informatiivinen ja analysoi aihetta erilaisin tilastollisin menetelmin. (Toivanen 2013.)

Säästäminen ja sijoittaminen – Tutkimus sijoittamishaluttomuudesta tehdyn opinnäytetyön tutkimus eroaa aiemmin tehdyistä tutkimuksista ensinnäkin tutkittavien iän perusteella. Tutkimuksen empiirisen osan haastateltavat on valittu 25 – 45 -vuotiaiden keskuudesta, koska usein tässä vaiheessa henkilölle on karttunut jo varallisuutta. Tutkittavilla ei ole myöskään aiempaa kokemusta sijoittamisesta, ja siten haastateltavien vastaukset saattavat poiketa huomattavasti jo sijoituskokemusta omaavien vastauksista. Tällaista rajausta en löytänyt muista tehdyistä tutkimuksista. Lisäksi kun empiirinen osa tehdään teemahaastatteluin, voi tutkija löytää uusia näkökulmia tutkittavien vastauksista, vaikka ne mukailisivatkin aiemmin tehtyjen haastattelujen vastauksia. Aihe on ajankohtainen ja ihmisten suhtautuminen omaan talouden pitoon muuttuu yleisen taloudellisen tilanteen, ja myös oman elämäntilanteen mukaan.

1.3 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaus

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää 25 – 45 -vuotiaiden aikuisten syitä siihen, miksi tilisäästäminen mielletään parempana vaihtoehtona sijoittamisen sijaan. Mitkä ovat niitä syitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti sijoituspäätöksen tekemiseen ja onko henkilöihin oltu yhteydessä sijoittamista ajatellen. Tutkimuksessa halutaan myös selvittää millaisia motivointikei-

noja voisi mahdollisesti olla, jotta henkilö harkitsisi sijoittamisen aloittamista, ja millainen sijoitustuote ja -tyyli voisi kiinnostaa. Aihe on rajattu tutkittavien iän lisäksi myös heidän sijoituskokemusten perusteella siten, että tutkittavat eivät ole aikaisemmin harjoittaneet sijoittamista. Sijoittamiseksi tässä tutkimuksessa ei lueta varallisuuden pitämistä erilaisilla säästötileillä, vaikka niille saatetaankin maksaa nimellistä korkoa.

Päättökysongelma on:

- Miksi tilisäästäminen koetaan parempana vaihtoehtona verrattuna sijoittamiseen?

Tähän tutkimusongelmaan haetaan vastausta seuraavien apukysymysten avulla:

- Mikä on henkilön tämänhetkinen tietämys sijoitustoiminnasta ja tilisäästämisestä?
- Millaiset seikat voisivat auttaa sijoituspäätöksen tekemisessä?
- Millainen sijoitustuote mahdollisesti voisi kiinnostaa?
- Millainen sijoittamisen tyyli sopisi henkilölle parhaiten?

Lopputulena tutkimuksen tavoitteena on koota sellainen kompakti kokonaisuus, jonka avulla sijoittamisen aloittamista epäröivä henkilö voi punnita sen hyödyt ja riskit, ja tehdä sijoituspäätöksen joko puolesta tai vastaan.

Kuviossa 1. selvennetään niitä teemoja, joihin tutkimuksessa halutaan syventyä. Kuinka tutkimukseen valitut henkilöt suhtautuvat sijoittamiseen yleensä ja mitkä syyt saavat empimään sijoituspäätöksen tekemistä. Onko henkilöillä ylipäättään perustietoa siitä, miten sijoittaminen toimii nykypäivän markkinataloudessa. Kuinka tilisäästämisellä voi saada varallisuutta katoamaan tekemättä mitään, ja toisaalta kuinka jo vähäiselläkin vaivalla voi saada rahalleen parempaa tuottoa. Millaisen sijoitusinstrumentin henkilö mahdollisesti tulisi valitsemaan kun sijoitustoiminta on päätetty aloittaa, ja mikä olisi sellainen motivoiva tekijä, joka kenties saisi aikaan sijoituspäätöksen tekemisen. Lisäksi tutkimuksessa halutaan selvittää, ovatko

eri sijoituspalveluiden tarjoajat olleet yhteydessä tutkittaviin henkilöihin ja jos ovat, niin miksi yhteydenotot eivät ole johtaneet sijoituspäätöksen tekemiseen.

KUVIO 1. Tutkittavan ilmiön teemoja.

Näistä tutkimusteemoista saatuja vastauksia peilataan tutkijan omiin tietoihin sijoittamisesta, alan kirjallisuuteen ja julkaisuihin, sekä aiemmin tehtyjen tutkimusten vastauksiin.

1.4 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen tyyppi

Tässä opinnäytetyössä tehty tutkimus on menetelmältään laadullinen, eli kvalitatiivinen ja tutkimuksen aineiston hankintatyyli on laadullinen teemahaastattelu. Teemahaastattelussa käydään keskustelunomaisesti läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Teemojen läpikäynnissä ei ole tärkeää missä järjestyksessä kysymykset esitetään, eikä kaikkien haastateltavien kanssa välttämättä puhuta yhtä laajasti jokaisesta teemasta. (Saaranen-Kauppi-

nen & Puusniekka 2006a.) Tutkimukseen valittiin laadullinen lähestymistapa siksi, koska tutkimusongelmaan halutaan saada syvällisempää tietoa ihmisten käyttäytymisestä ja motiiveista. Tällaisia tietoja on hyvin hankalaa kerätä kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä.

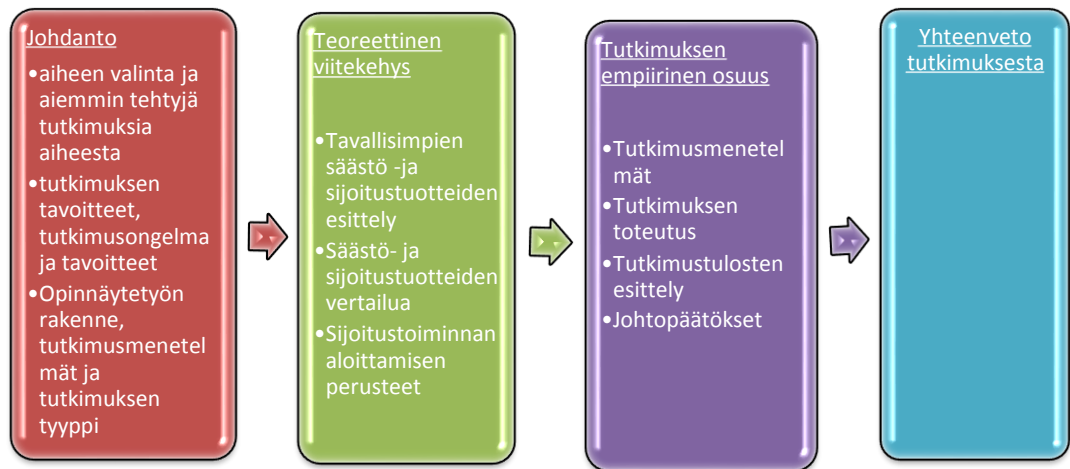
Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa ollaan enemmänkin kiinnostuneita erilaisista luokitteluista. Tutkitaan syy- ja seuraussuhteita ja tehdään erilaisia vertailuja. Määrällisessä tutkimuksessa selitetään ilmiötä numeerisin tuloksien ja siihen sisältyy runsaasti erilaisia laskennallisia ja tilastollisia analyysimenetelmiä. (Jyväskylän yliopisto 2015.)

Opinnäytetyön empiirinen osa on tutkimustyyppiltään case-tutkimus. Case- eli tapaustutkimuksessa tutkitaan jotakin rajattua kokonaisuutta pääasiassa miten ja miksi – kysymysten avulla. Tapaustutkimuksessa ei pyritä yleistettävään tietoon ilmiöstä, vaan halutaan ymmärtää tutkimuksen kohdetta syvällisemmin. Tulosten arvioinnissa on kuitenkin tarkoituksenmukaista pohtia, kuinka saatuja tuloksia voidaan mahdollisesti käyttää apuna esimerkiksi suunniteltaessa aiheesta laajempia tutkimuksia. Tapaustutkimus on laaja käsite, ja voidaankin ajatella, että kaikissa laadullisissa tutkimuksissa tutkimusmenetelmänä on tapaustutkimus, koska niissä tutkitaan tiettyjä tapauksia. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006b.)

Tutkimuksen teoreettisena tietoperustana käytetään painettuja lähteitä, artikkeleita ja julkaisuja internetissä säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen. Tutkimuksen tuloksia peilataan myös aiheesta aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksiin. Kyseessä on aihe, joka vaatii mahdollisimman ajantasaista tietoa, sen takia lähdemateriaali koostuu enimmäkseen elektronisista lähteistä.

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu neljästä pääosasta. Kuviossa 2. selvennetään tutkimuksen rakennetta.

KUVIO 2. Työn rakenne.

Ensimmäisessä osassa, eli johdannossa (luku 1) käydään läpi aiheen valintaan liittyviä syitä, esitellään aiheesta aiemmin tehtyjä tutkimuksia sekä kerrotaan tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaus. Johdannossa esitellään lisäksi opinnäytetyön rakenne, käytetyt tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen tyyppi. Toinen osuus (luvut 2 ja 3) rakentuu työn teoreettisesta viitekehystä. Tässä osassa kerrotaan tavallisimmista säästämisen ja sijoittamisen muodoista. Työn teoriapohjassa keskitytään tältä osin pelkästään pankin tai sijoitusyhtiön tarjoamiin säästämis- ja sijoitusinstrumentteihin, eikä esimerkiksi asunto- tai raaka-aineisiin sijoittamiseen. Luvussa käydään läpi yleisimmät tilisäästämisen ja sijoittamisen muodot, sekä tehdään vertailuja molempien hyvistä ja huonoista puolista varallisuuden kartuttajana. Näiden vertailujen pohjalta lukija voi muodostaa oman näkemyksensä sijoittamisen - tai sijoittamatta jättämisen kannattavuudesta. Teoriaosuudessa pohditaan sijoittamisen ja säästämisen merkitystä myös yleisellä tasolla, sekä sitä, mitä aloittavan sijoittajan tulisi ottaa huomioon sijoituspäätöstä tehdessä. Kolmas osuus (luku 4) esittelee tutkimuksen toteutusta. Siinä käydään tarkemmin läpi tutkimusmenetelmää, suoritetaan itse temahaastattelut, sekä kootaan yhteen haastatteiluista saadut tulokset. Neljännessä luvussa esitetään myös tutkimuksen keskeisistä tuloksista tehdyt johtopäätökset, sekä pohditaan mahdollisia

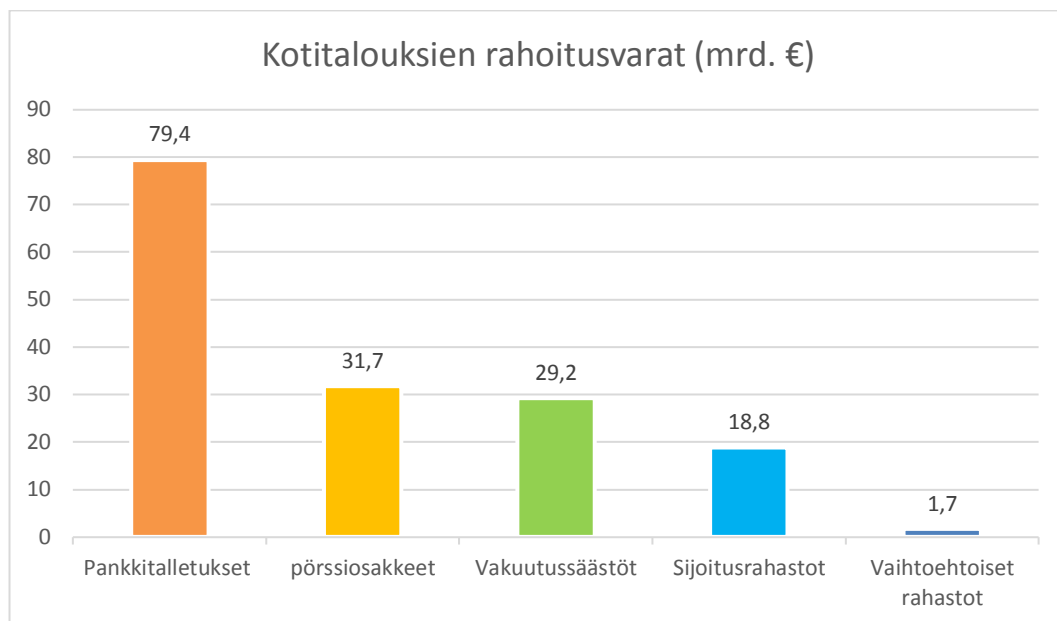
jatkotutkimusehdotuksia. Viimeisessä, eli neljännessä osassa (luku 5) tehdään yhteenveto koko tutkimuksesta.

2 TILISÄÄSTÄMINEN NYKYPÄIVÄNÄ

Puttosen (2009) mukaan vaurastuminen edellyttää aina jonkinlaista suunnitelmaa, sillä on erittäin harvinaista, että kukaan vaurastuisi vahingossa. Usein mietitään enemmän rahan käyttämistä kuin sen säästämistä, vaikka pienelläkin suunnitelmallisuudella voidaan yleensä kasvattaa varallisuutta. Vaurastuminen on vaikeaa niin kauan kun kuluttaa kaikki tulonsa säästämisen sijaan. (Puttonen 2009, 19.)

Sijoittaminen on luonnollinen jatke säästämiselle. Jos kaikkien pakollisten menojen jälkeen jää ylimääräistä rahaa, sen voi tuhjata, säästää tai sijoittaa. (Pörssisäätiö 2015.) Suomalaiset pitävät sitkeästi säästöjään talletustileillä. Erimuotoisissa pankkitalletuksissa kotitalouksilla on rahaa yli 70 miljardia euroa. Talletukset ovat hyvä asia pankkien vakavaraisuutta ja näin ollen myös luotonantoa ajatellen, mutta säästäjän kannattaa ehdottomasti harkita myös muita tuottavampia vaihtoehtoja. (Pesonen 2011, 89.)

Kuviossa 3. on esitelty suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarojen jakaantuminen eri säästämisen ja sijoittamisen sektoreille. Kuvioista näkyy, kuinka edelleen suurin osa varallisuudesta (79,4 miljardia) on kiinnitettyä pankkitalletuksiin.

Kuvio 3. Kotitalouksien rahoitusvarat 2014 (Finanssialan keskusliitto 2015).

Seuraavissa kappaleissa esitellään inflaation vaikutusta talletuksiin, sekä yleisimpiä pankkitalletusmuotoja, joissa riski menettää rahansa on lähes mitätön Suomen talletussuojajärjestelmän takia. Talletussuojajärjestelmällä tarkoitetaan suojaa, jolla taataan yksityishenkilöiden saamiset aina 100 000 euroon asti talletussuojarahastosta, vaikka talletuspankki ajautuisi maksukyvyttömäksi (Finanssivalvonta 2015a). Tilisäästämisen suuri ongelma on se, että jos rahaa pidetään pitkään pankkitilillä, sen arvo laskee inflaation myötä (Pörssisäätiö 2015). Ensimmäisenä onkin syytä selvittää miten inflaation vaikuttaa talouteemme.

2.1 Inflaation vaikutus talouteen

Inflaatiolla tarkoitetaan hintojen laaja-alaista nousua. Markkinataloudessa tavaroiden ja palvelujen hinnat muuttuvat jatkuvasti ja kun kyse ei ole enää vain yksittäisten tavaroiden tai palvelujen hinnannoususta, voidaan puhua inflaatiosta. Tällöin yhden euron arvo laskee, koska sillä saa vähemmän kuin ennen. Inflaatiota mitattaessa otetaan huomioon kaikki kotitalouksien kuluttamat hyödykkeet ja palvelut, kuten päivittäishyödykkeet (esim. bensiini), kestokulutushyödykkeet (esim. vaatteet) ja palvelut (esim.

vakuutukset). Vuotuinen inflaatiovauhti saadaan vertaamalla koko kulutus-kentän hintaa samaan kuukauteen vuotta aikaisemmin. (Euroopan keskus-pankki 2015.)

Tilastokeskuksen mukaan inflaatio oli tammikuussa 2016 0,0 prosenttia. Kuluttajahinnat eivät ole siis muuttuneet vuoden takaisesta lainkaan. Kun vuoden 2016 tammikuussa kuluttajahintoja edellisvuoden tammikuuhun verrattuna nostivat ajoneuvovero, hoitovastikkeet ja sairaalamaksut, niin puolestaan asuntolainojen keskikorot, lehtien tilausmaksut ja sähkön hinta halpenivat. Vuoden 2015 joulukuuhun verrattuna kuluttajahinnat tulivat 0,4 prosenttia alaspäin. (Tilastokeskus 2016.)

Inflaatio itsessään ei ole haitallinen, mutta siitä johtuvat seuraukset sitäkin enemmän. Rahan arvon heikkenemistä ei voi ennustaa, vaan inflaation ongelma on sen yllätyksellisyys. Kun inflaatio kiihtyy, menettävät pankkitalletukset arvoaan. Mitä suurempi inflaatio on, sitä enemmän joudutaan myös nostamaan kuluttajahintoja ja tämä taas johtaa siihen, että palkkoja tulisi nostaa jotta niiden reaaliarvo ei pieneneisi. Kun hintoja joudutaan nostamaan usein, se lisää myös yleistä tyytymättömyyttä ihmisten keskuudessa. (e-conomic 2015.)

Inflaation vastakohtana voidaan pitää deflaatiota. Deflaatiolla tarkoitetaan yleistä hintatason laskua, jossa rahan ja siten myös velkojen arvo nousee. Tämä johtuu siitä, että liikkeellä oleva rahamäärä vähenee markkinoilla oleviin hyödykkeisiin verrattuna. (Talletuskorkovertailu.fi.) Rahamäärän supistumisesta johtuva deflaatio vaikuttaa myös korkoihin, jotka ovat deflaatiossa normaalisti lähellä nollassa. Nollaa alemmaksi korkoa ei voida laskea, sillä nimellisesti negatiivinen korkotaso johtaisi siihen, että ihmiset säilyttäisivät varojaan käteisenä. (e-conomic 2015.)

Tällä hetkellä kun inflaatio on miltei miinuksella eli deflaation puolella, ei pankkitalletusten arvo pääse heikkenemään, mutta niin kuin taloudessa on yleisesti totuttu huomaamaan, tilanne voi muuttua hyvin nopeasti. Vaikka inflaatio ei tällä hetkellä purekaan pankkitalletuksiin, ei rahojen pitäminen

säästötilillä ole silti kannattavaa, sillä jo pelkät palvelumaksut syövät talletuksien arvoa. Kauppalehden (2015) mukaan pankkien maksamat korot määräaikaistalletuksille vaihtelevat tällä hetkellä 0 prosentista 1,60 prosenttiin riippuen talletuksen pituudesta, ja säästötileille 0 prosentista 1,60 prosenttiin.

2.2 Määräaikaistalletukset

Määräaikaistileille säästettäessä rahat pidetään tilillä sovitun ajan. Kun talletusmäärä kasvaa, yleensä maksettava korkokin kasvaa. Määräaikaistalletukselle maksetaan hieman korkeampaa korkoa, mutta jos tililtä nostetaan varoja ennen sovittua määräaikaa, myös tuottoa leikataan. Talletuksen korko määritellään tiliä avattaessa markkinatilanteen, talletusajan, asiakassuhteen ja sijoitettavan rahasumman mukaisesti. (Pesonen 2011, 90.)

Esimerkkinä Nordea tarjoaa asiakkailleen KorkoExtra-tiliä, jossa talletusaika muodostuu myyntiajasta ja KorkoExtra-jaksosta. Myyntiajan korko on kiinteä 0,15 %, jonka jälkeen talletukselle maksetaan etukäteen määritelty KorkoExtra-jakson korkoprosentti korkomarkkinoiden kehityksen mukaan. Korko on kiinteä 12 kuukauden ajan ja se maksetaan todellisten kalenteripäivien mukaan KorkoExtra- jakson alimmalle saldolle. Korko maksetaan säästöille, jotka ovat tilillä viimeistään myyntiajan viimeisenä päivänä. Tili jatkuu automaattisesti 12 kuukauden KorkoExtra- jakson jälkeen myyntiajan korolla. Myyntiaikana tilille määritellään korkoprosentti mahdolliselle seuraavalle KorkoExtra- jaksolle. Jokainen tehty nosto vähentää korkojakson alussa sovittua korkoprosenttia 1/12 – osan verran, eikä nostetuille varoille makseta korkoa kuluvan KorkoExtra-jakson ajalta. Tilille pääsee sijoittamaan minimissään 500 eurolla. (Nordea 2016a.)Taulukossa 1. on eri pankkien ilmoittamia määräaikaistalletuksilleen maksamia korkoprosentteja.

Taulukko 1. Määräaikaistalletukset, 10 000 euroa, % (Kauppalehti 2016a).

Pankki	Pvm	1 kk	3 kk	6 kk	12 kk	24 kk
Aktia	3.3.2016	0.30	0.30	0.30	0.80	1.00
Bigbank	3.3.2016	0.00	0.00	0.90	1.50	1.60
Danske Bank	3.3.2016	0.00	0.00	0.00	0.30	0.20
Evli Pankki	18.2.2016	0.00	0.00	0.00	0.10	0.15
Helsingin OP	25.2.2016	0.00	0.00	0.00	0.35	0.75
Hypo	3.3.2016	0.00	0.15	0.40	0.50	0.50
Nooa Säästöpankki	25.2.2016			0.30	0.70	
Nordea	3.3.2016	0.00	0.00	0.05	0.35	0.25
S-Pankki	3.3.2016	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00
Suupohjan Op, Hki	3.3.2016		0.05	0.25	0.65	0.75
Ålandsbanken	3.3.2016		0.05	0.10	0.45	

Huomioitavaa on, että talletuksille maksettava korko on lähdeveron alaista tuloa. Lähdeverona peritään 30 % maksettavasta koron määrästä ja tämän vuoksi pankkien määräaikaistalletuksille lupaamat korkoprosentit ovat käytännössä pienempiä. (Tarkkamarkka 2013.)

2.3 Käyttelytilit

Käyttelytili on perustili päivittäisten raha-asioiden hoitoon. Sinne ohjataan palkka tai muu toistuvaissuoritus, ja sieltä maksetaan niin lainat kuin laskutkin. Tiliin voi myös liittää kortin. Käyttelytilien korko on tyypillisesti hyvin pieni, eikä se riitä peittoamaan inflaation vaikutusta. (Pesonen 2011, 90.) Tämän hetken taloudellisessa tilanteessa, kun korkotasoa on ainutlaatuisen matalalla, korkoa ei välttämättä makseta lainkaan. Taulukossa 2. pankkien ilmoittamat korot maksetaan kuukauden alimmalle saldolle, paitsi tähden merkityissä pankeissa päiväsaldolle.

Taulukko 2. Käyttelytileille maksettava korko (Kauppalehti 2016a).

Pankki	Pvm	%
Aktia	3.3.2016	0.00-0.10
Danske Bank	3.3.2016	0.00
Evli Pankki*	18.2.2016	0.20
Handelsbanken	25.2.2016	0.00
Helsingin OP	25.2.2016	0.10-0.10
Nooa Säästöpankki	25.2.2016	0.10
Nordea	3.3.2016	0.00
Nordnet*	3.3.2016	0.00
S-Pankki*	3.3.2016	0.01
Suupohjan Op, Hki	3.3.2016	0.00

Koron määräytymisen suhteen eri pankeilla on eroja. Korko maksetaan joko kuukauden alimmalle saldolle tai joka päivä. Koron määräytymistä voidaan pitää käyttelytilien yhtenä harvoista eroista ja kilpailukeinoista eri pankkien välillä. (Pesonen 2011, 90.)

2.4 Säästötilit

Säästötili sopii hyvin tavoitteelliseen säästämiseen esimerkiksi silloin, kun halutaan säästää uutta kodinkonetta tai autoa varten. Tilille kertyy huomattamatta varallisuutta jos tallettaa sinne esimerkiksi tietyn summan kuukausittain. Tiliä avatessa kannattaa kiinnittää huomiota tilin ehtoihin, sillä niihin saattaa liittyä nostorajoituksia. Joissain pankeissa rajoitetaan nostojen määrää kuukausittain ja joissain saattaa olla rajoituksia nostosummien suhteen. Säästötilille maksettava korko usein nousee säästöjen kasvaessa, mutta silti se jää usein alle inflaation. (Pesonen 2011, 90.) Taulukossa 3. korot maksetaan kuukauden alimmalle saldolle, paitsi tähdellä merkityt päiväsaldoille.

Taulukko 3. Säästötileille maksettava korko (Kauppalehti 2016a).

Pankki	%	Pvm	Huom
Aktia	0.25-0.50	03.03.	
Collector Bank*	1.50	11.02.	Minimitalletus
Danske Bank	0.50	03.03.	

Handelsbanken*	0.00-0.05	25.02.	
Helsingin OP*	0.00-0.25	25.02.	
Hypo*	0.40-0.60	03.03.	
Nooa Säästöpankki*	0.15-0.85	25.02.	
Nordax Bank*	1.40	26.02.	Nostorajoitus
Nordea*	0.10	03.03.	
Nordnet*	0.15	03.03.	
S-Pankki*	0.10-0.35	03.03.	
Suupohjan Op, Hki	0.35	03.03.	Nostorajoitus
TF Bank*	1.60	03.03.	Nostorajoitus

Esimerkkinä Nordea tarjoaa EtuTiliä säännölliseen säästämiseen ja tilille maksettava korko määräytyy asiakkaan etuohjelman tason perusteella. Eli mitä enemmän henkilöllä on Nordeassa talletuksia tai velkaa, sitä parempaa korkoa hän saa EtuTililleen. Jos etuohjelman taso muuttuu, muuttuu myös tilille maksettava korko. Etutilin talletusajalle tai – määrälle ei ole rajoituksia ja tililtä voi nostaa varoja ilman nostorajoituksia. (Nordea 2016b).

2.5 PS-tilit

PS-tili tuli markkinoille vuonna 2010 ja sen tarkoituksena on saada henkilö säästämään eläkeajoja varten. Pitkäaikaissäästötilille tehtävät säästöt voivat olla esimerkiksi osakkeita, rahastoja ja joukkolainoja. PS-tilin hyvinä puolina voidaan pitää juuri säästäjän valinnanvapautta sijoituskohteiden suhteen, tosin palveluntarjoaja voi vaikuttaa näihin suuresti. Tärkein etu tilillä on se, että sen sisällä olevien sijoitusten tuotot ovat verovapaita. Näin ollen PS-tilille jää suurempi summa kasvamaan korolle korkoa. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 224–225.)

PS-tilien ongelmana voidaan pitää sitä, että säästöt ovat tilillä siihen asti, kunnes nostaja saavuttaa sopimuksessa määritellyn alaikärajan. PS-tili on valtion tukemaa säästämistä ja vuonna 2013 nostojen alaikäraja nostettiin 63 ikävuodesta 68 ikävuoteen. Tämän ansiosta uusien PS-tilien myynti kääntyi jyrkkään laskuun. Tietyin poikkeuksin tililtä voi nostaa varoja ennen alaikäraja, mutta muuten nostosta seuraa korotetut veroseuraamukset.

Jos henkilö on ollut yli vuoden työttömänä, hänen puolisonsa kuolee tai tulee avioero, tililtä on mahdollista nostaa varoja ilman sanktioita. (Havia ym. 2014, 225–226.)

2.6 Sijoitustalletukset

Sijoitustalletus on yksi uusimmista tavoista tallettaa rahojaan. Siinä talletuksen tuotto on sidottu esimerkiksi ennalta valittujen osakkeiden kehitykseen. Talletukselle maksetaan matalampaa takuukorkoa ja lisäkorko määräytyy valittujen osakkeiden kurssikehityksen perusteella. Ennalta ei siis voi tietää tuleeko lisäkorkoa saamaan ja useamman vuoden ajalta maksettava lisäkorko täytyy muuttaa sijoituskohteita vertailtaessa vuotuisiksi korkoksi. (Pesonen 2011, 91.)

Esimerkkinä Tapiola Pankin markkinoille vuoden 2015 lopussa tuoma sijoitustalletus, jossa sijoituskohteena ovat muoti- ja merkkituotetalot. Sijoitustalletus on kaksivuotinen ja vuotuinen talletuskorko 0,20 prosenttia. Mahdollinen lisäkorko toteutuu, jos kaikkien kolmen muoti- ja merkkituotetalon osakkeiden arvot ovat vähintään lähtötasossaan merkintäpäivänä. Korko siis toteutuu tai ei, välimuotoa ei ole. (Arvopaperi 2015.)

Sijoitustalletuksia voidaan pitää jo jonkinlaisena säästämisen ja sijoittamisen välimuotona, mutta varsinaisia yleisimpiä sijoittamisen muotoja esitellään seuraavassa luvussa.

3 TYÖKALUJA ALOITTAVALLE SIJOITTAJALLE

Pankit ja sijoitusyhtiöt ovat tuoneet markkinoille valtavan määrän erilaisia sijoitustuotteita ja aloittelevan sijoittajan voi olla mahdotonta valita niiden joukosta itselleen sopivaa (Havia ym. 2014, 219). On toki hyvä asia, että valinnan vapaus on suuri, mutta ilman asiantuntijan apua tai omaa kiinnostusta aihetta kohtaan voi mielenkiinto koko sijoittamiseen loppua jo alkumetreillä.

Yhdysvaltalainen luottoluokitusyhtiö Fitch on juuri laskenut Suomen pitkäaikaisten valtionlainojen luottoluokituksen parhaasta mahdollisesta AAA-luokasta AA+ -luokkaan. Perustelut luokituksen alentamiselle olivat Suomen talouskasvunäkymät, jotka ovat koko EU-alueen toiseksi hitaimmat heti Kreikan jälkeen. (Mansikka 2016.) Jos oman henkilökohtaisen talouden asiat ovat kunnossa ja varallisuus tuottamassa erilaisissa säästö- ja sijoituskohteissa, ei tarvitse heti säikähtää maailmalta kantautuvia negatiivisia talousuutisia.

Tehdyn sijoituksen arvo voi nousta tai laskea, eikä sijoituskohteen aikaisempi kehitys ole tae tulevasta kehityksestä. Tuotto ja riski kulkevat lähes aina käsi kädessä. Mitä enemmän jonkin sijoituskohteen arvo heilahtelee, sitä enemmän se kantaa riskiä. Sijoituskohteen parempaa tuottoa voidaan pitää korvauksena siitä, että sijoittaja uskaltaa ottaa sijoitukselleen korkeampaa riskiä. (Finanssivalvonta 2011.) Pesosen (2011,27) mukaan on tutkittu, että rahan menettäminen, eli sijoitusten aiheuttamat tappiot aiheuttavat enemmän mielipahaa, kuin mitä sijoittamisesta aiheutuneet voitot mielihyvää. Jos sijoittaja joutuu kokemaan 30 % tappion verrattuna siihen, että hänen sijoituksensa tuottaisivat 30 %, aiheuttaa tappio paljon suuremman tunnereaktion.

Tässä luvussa esitellään sellaisia sijoittamisen tuotteita, joihin aloittavan sijoittajan on helppo päästä mukaan pienemmälläkin pääomalla. Kuten jo aiemmin mainittiin, markkinat tarjoavat lukuisia sijoitusinstrumentteja ja yhdistelmiä, mutta tässäkin tapauksessa voidaan todeta että yksinkertainen

on kaunista. Hyvä sijoitustuote on helposti ymmärrettävä ja kun perustuotteet, kuten osakkeiden ja korkosijoitusten käsitteet ovat sijoittajan hallussa, on helpompaa lähteä rakentamaan omaa sijoitustaivaltaan. (Havia ym. 2014, 219–220.) Sijoittajan kannattaa aina tutustua valitsemaansa sijoituskohteeseen huolella. Sijoittaminen sellaiseen tuotteeseen, jonka ominaisuuksia ei ymmärrä, voi olla melkoista uhkapeliä, sillä sijoittamiseen sisältyy aina omat riskinsä. Voittojen realisoimisesta eli kotiuttamisesta aiheutuneet veroseuraamukset on myös syytä huomioida tuottoja arvioitaessa.

3.1 Osakkeet

Osakesijoittamisessa sijoitetaan suoraan julkiseen osakeyhtiöön. Vain julkinen osakeyhtiö voi listautua pörssiin ja laskea liikkeelle osakkeita joilla käydään kauppaa. (Fine 2015.) Osake on osuus yrityksestä, eli yrityksen osakkeen ostamalla tulee ostajasta samalla yrityksen omistaja (Havia ym. 2014, 220). Osakkeen arvo riippuu sen kysynnästä osakemarkkinoilla ja kysyntä taas riippuu yhtiön toiminnan menestymisestä. Kun osakkeisiin lähdetään sijoittamaan suoraan, kannattaa tutustua tarkkaan kyseiseen yhtiöön, sen toimialaan ja tiedotteisiin joita se on julkaissut. (Fine 2015.)

Osakesijoittamiseen on Hämäläisen (2003, 81) mukaan vain yksi sääntö: ”*Osta halvalla, myy kalliilla!*”. Kuulostaa yksinkertaiselta ja helpolta, ja tämä lienee kaikkien osakesäästäjien tarkoituksena. Osakesijoittaminen ei kuitenkaan ole niin yksinkertaista, kuin miltä se Hämäläisen mukaan kuulostaa. Ostaakseen osakkeita täytyy olla jonkin pankkiriikkeen asiakas, sillä pankkitilin lisäksi osakkeiden kaupankäyntiin tarvitaan arvo-osuustili. Kaikista edullisimmaksi tulisi jos osakekauppaa osaisi käydä itse internetin kautta, sillä kaupankäyntipalkkiot saisi näin minimoitua. (Pesonen 2011, 95.) Jos oma tietämys sijoittamisesta ei ole paras mahdollinen, voi turvautua asiantuntijan apuun. Pankkiriikkeillä on tarjolla erilaisia palvelupaketteja joiden hinta määräytyy esimerkiksi sijoitussalkun koon tai oman kaupankäyntiaktiivisuuden mukaan. Maksua voi kertyä arvo-osuustilin ylläpidosta, säilytetyistä osakkeista tai tehdyistä kaupoista. (Pesonen 2011, 95.)

Jokainen voi pohtia omalla kohdallaan kannattaako asiantuntija-apua käyttää vai ei. Kukaan ei voi ennustaa markkinoiden kehitystä varmasti, mutta ainakin vasta-alkaja sijoitustoiminnassa saattaa hyötyä neuvoista huomattavasti enemmän, kuin mitä niistä joutuu maksamaan.

Pitkällä aikavälillä osakesijoittaminen on tutkimusten mukaan paras tapa tehdä varallisuudellaan voittoa. Toteutuneet tuotot sekä ulkomaisilta, että suomalaisilta markkinoilta osoittavat tämän. (Puttonen 2009, 31.) Pidemmällä sijoitusajalla huonon ajoituksen riski pienenee ja tuotto-odotus realisoituu todennäköisemmin. Pörssiosakkeiden ostaminen sopiikin sijoittajille, jotka ymmärtävät ja sietävät riskiä ja joilla on mahdollisuus pitää varoja kauan osakkeissa. (Sijoitustieto 2014.) Osakesijoituksia kannattaa hajauttaa eri toimialoille ja myös eri alueilla toimiviin yhtiöihin. Tällä tavoin voi tasata kurssien paikallisten tai toimialakohtaisten suhdannevaihteluiden vaikutusta omiin sijoituksiinsa. (Fine 2015.)

Osakkeelle voidaan osakeyhtiölain mukaan maksaa tuottoa, yleisimmin tuotto maksetaan osinkona. Osingot maksetaan Suomessa pääosin kerran vuodessa. Osakkeen hinta määräytyy pörssiyhtiön pitkän aikavälin odotetusta tuloskehityksestä ja osingonmaksukyvyistä, mitä suuremmat kasvunäkymät yrityksellä on, sen suurempaa hintaa osakkeesta tavallisesti maksetaan suhteessa sen hetkiseen tulokseen. (Sijoitustieto 2014.)

Osinko pörssiin noteeratusta osakkeesta on osittain verotettavaa tuloa. Tavallisen osakesäästäjän saamasta osingosta on 15 prosenttia verovapaata ja 85 veronalaista pääomatuloa. Vuonna 2016 verotettavasta osingon osasta menee 30 % veroa ja jos osingon ja muiden verotettavien pääomatulojen yhteismäärä ylittää 30 000 euroa, on veroprosentti 34 %. (Veronmaksajat 2016.) Osakkeiden myyntivoitto verotetaan myös pääomatulona ja edellä mainitut veroprosentit koskevat näin myös osakkeiden myyntiä. Myyntihinnasta voi vähentää kulut, jotka ovat aiheutuneet osakkeiden hankkimisesta. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi välityspalkkiot ja toimitusmaksut. (Vero 2016.)

Taulukko 4. kuvaa 2.2.2016 Kauppalehden Pörssi-palveluun tehdyn kuvitteellisen osakesalkun kehitystä yhden kuukauden ajalta. Salkkuun on valittu useamman toimialan osakkeita, jotta hajauttamisperiaate toimisi mahdollisimman hyvin. Opinnäytetyön kirjoittaja on sijoittanut osakesalkkuun 5000 euroa kuvitteellista alkupääomaa.

Taulukko 4. Esimerkkisalkun tilanne 3.3.2016 (Kauppalehti 2016b).

Osake	Han- kinta- aika	Kpl	Han- kinta- hintaa	Yhteensä	Markkina- hintaa	Muutos edell. %	Yhteensä	Osuus, %	Muutos, €	Muu- tos, %
Cargotec	03.02.	34	29,41	1 000,00	29,40	1,38%	999,66	19,36%	-0,34	-0,03
Citycon	03.02.	180	2,22	400,00	2,15	0,94%	387,75	7,51%	-12,25	-3,06
Mari- mekko	03.02.	56	7,20	400,00	8,48	13,37%	471,11	9,12%	+71,11	+17,78
Neste	03.02.	35	28,42	1 000,00	28,48	0,56%	1 002,11	19,41%	+2,11	+0,21
Nordea Bank	03.02.	67	8,90	600,00	9,40	-0,16%	634,04	12,28%	+34,04	+5,67
Orion B	03.02.	13	29,84	400,00	30,21	-2,04%	404,96	7,84%	+4,96	+1,24
UPM- Kymmene	03.02.	38	15,75	600,00	16,02	1,20%	610,29	11,82%	+10,29	+1,71
Valmet	03.02.	68	8,82	600,00	9,62	0,42%	654,08	12,67%	+54,08	+9,01
Osakkeet yhteensä				5 000,00			5 164,00		+164,00	+3,28

Huolimatta epävakaasta taloudellisesta tilanteesta ja osakkeiden yleisestä negatiivisesta kurssikehityksestä alkuvuonna, tutkija on onnistunut valitsemaan osakkeet niin, että koko salkun markkinahinta on noussut yhdessä kuukaudessa 3,28 %, joka tarkoittaa 164,0€ euromääräistä kuukausituottoa. Esimerkkisalkusta käy hyvin ilmi se, kuinka toimialahajauttaminen taasoittaa koko salkun tuottavuutta.

Niin kuin jo aiemmin mainittiin, osakesijoittajan kannattaa tutustua hyvin yhtiöön ja sen toimialaan. Arvopaperimarkkinat määrittävät tiedot, jotka pörssi-yhtiön on annettava toiminnastaan ja niiden tulee olla riittävät, jotta

sijoittaja voi tehdä arvion arvopaperista johon mahdollisesti tulee sijoittamaan. Pörssiyhtiön pitää julkistaa sellaiset päätökset ja seikat, jotka vaikuttavat oleellisesti yhtiön osakkeiden arvoon. (Finanssivalvonta 2014.)

Osakkeiden hinnanvaihtelu ja samalla myös riski voi olla hyvinkin suurta. Pahimmillaan osakkeisiin liittyvä riski voi toteutua koko pääoman menettämisenä. Mikäli yhtiön näkymät heikkenevät tai jotain muuta negatiivista tapahtuu, laskee osakkeen ja näin myös omistuksen arvo lähes välittömästi pörssissä. (Finanssivalvonta 2014.)

3.2 Korkopaperit

Korkosijoituksia ovat muun muassa määräaikaiset pankkitalletukset, obligaatit ja joukkovelkakirjalainat. Korkosijoittajana voi lainata rahaa esimerkiksi yrityksille tai valtiolle tietyllä korolla. Korkosijoituksesta saa ennalta määrätyn ajan jälkeen lainaamansa pääoman takaisin, sekä laina-ajalta tietyn prosenttimäärän tuottoa. Korkosijoittajalla on mahdollisuus sijoittaa joko lyhyisiin korkoihin tai pitkiin korkoihin. Lyhyissä koroissa pääoma korkoineen maksetaan takaisin alle vuodessa ja pitkissä koroissa yli vuoden jälkeen. (Havia ym. 2014, 222.)

Lyhyen koron rahastot ovat varteenotettava vaihtoehto pankkitalletuksille. Rahastoja markkinoidaan vakaan tuoton rahastoina, eikä tuoton vaihtelu ole lyhyellä aikavälillä merkittävä. Vuositasolla tuottojen vakaus on kiinni lyhyiden markkinakorkojen kehityksestä ja jos korkotaso liikkuu paljon, myös vuosituottojen erot voivat olla merkittäviä. (Tuhkanen 2006, 195, 202.)

Pitkän koron rahastot sijoittavat varansa esimerkiksi korkoa tuottaviin joukkovelkakirjalainoihin, joilla tarkoitetaan valtion, kuntien, pankkien tai yritysten liikkeelle laskemia lainoja. Niiden tuotto-odotukset, riskit ja sijoitusajat voivat olla hyvin erilaisia. Valtion obligaatit ovat perinteisiä joukkovelkakirjalainoja ja ne perustuvat siihen, että sijoittaja saa lainan eräpäivänä sijoittamansa nimellispääoman takaisin. Pääoma voidaan maksaa sijoittajalle

takaisin myös vuosittaisina lyhennyksinä. Lainan ehdoista riippuen, pääomaa ei välttämättä ole mahdollista saada takaisin ennen lainan eräpäivää, jolloin rahat ovat sijoitukseen sidottuna eräpäivään saakka. Joukko-velkakirjalainaan sijoitetulle pääomalle saadaan tuottoa esimerkiksi tietyn kohde-etuuden tai indeksin kehittymisen johdosta, tai tuottona voidaan maksaa kiinteä ennakoon sovittu prosenttiosuus. (Fine 2015.)

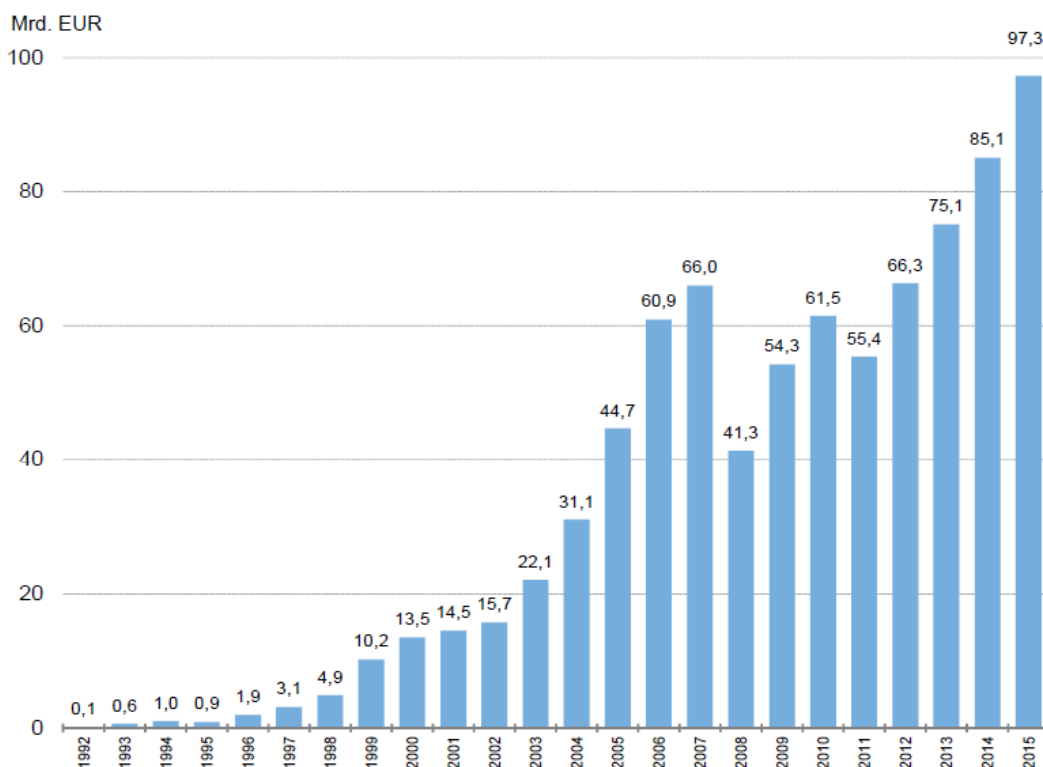
Myös korkopapereihin liittyy riskejä, vaikka ne ovatkin pienempiä kuin muissa muissa sijoitustuotteissa. Niin kuin osakkeissa, myös korkopapereissa yksittäisen korkopaperin arvo voi heilua voimakkaasti. Jos on sijoittanut esimerkiksi korkorahastoon, ei yksittäisen korkopaperin arvonmuutos heiluta kuitenkaan koko rahaston arvoa merkittävästi. Korkosijoitusten kohdalla on hyvä muistaa, että mitä pidemmän laina-ajan on valinnut, sitä enemmän korkotasojen muutoksiin liittyy epävarmuutta. Pitkissä koroissa riski on siis suurempi kuin lyhyissä koroissa. (Havia ym. 2014, 223.) Korkosijoituksissa riski voi liittyä myös siihen, ettei korkopaperin liikkeellelaskija maksukyvyttömyytensä vuoksi pysty maksamaan lainaa takaisin. Jos liikkeeseenlaskijariski toteutuu, sijoittaja voi menettää sijoittamansa pääoman ja mahdollisen tuoton osittain tai kokonaan. Muita riskejä ovat mm inflaattioriski ja valuuttakurssiriski. (Finanssivalvonta 2015b.)

3.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat yksi tavallisimmista sijoituskohteista ja sijoittaminen niihin tarkoittaa, että asiakas ostaa rahastoyhtiöltä rahasto-osuuksia. Asiakkaiden varat sijoitetaan rahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön toimesta useisiin eri sijoituskohteisiin, jotka yhdessä muodostavat sijoitusrahaston. Rahasto-osuuksien hinta määräytyy niiden sijoituskohteiden arvon perusteella. Sijoitusrahasto on siis arvopaperisalkku, johon voi sijoittaa ostamalla rahasto-osuuden itselleen. (Fine 2015.) Rahastosäästämisen suurena etuna voidaan pitää sitä, että rahaston kautta yksityinenkin henkilö pystyy sijoittamaan sellaisiin kohteisiin, jotka ovat hänelle vieraita tai jopa mahdottomia kohteita sijoittaa, kuten kehittyvien maiden velkapaperit. (Pesonen 2011, 118.)

Rahastojen avulla henkilön on mahdollista hajauttaa sijoituksiaan, eikä pääomaa alussa tarvita paljoa. Rahastot ovat myös sijoittajan kannalta helppo tapa sijoittaa, sillä osakekurseja ei tarvitse itse seurata niin intensiivisesti. Rahastoyhtiön salkunhoitaja hoitaa aktiivisesti salkkua ja vastaa rahastoon tehdyistä ostoista ja myynneistä rahaston sääntöjen puitteissa. Salkunhoitaja seuraa aktiivisesti markkinoita ja käyttää apunaan sijoitustutkijoiden ja analyytikoiden tekemiä yritys- ja toimiala-analyyssejä. (Fine 2015.) Kun rahasto-osuudestaan haluaa luopua, se käy melko helposti. Rahastoyhtiö lunastaa osuuden lunastuspäivän käypään arvoon ja rahat saa pankkitililleen jo seuraavana pankkipäivänä. Rahastosta voi lunastaa myös osan ja jättää loput rahastoon tuottamaan. (Alhonsuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 165.)

Kuviosta 4. voidaan havaita, että rahastosäästäminen lähti Suomessa nousuun 2000-luvun vaihteessa. Tähän myötävaikutti 1990-luvun laman vaikutusten helpottaminen. Vuonna 2008 rahastomarkkinoilla koettiin jälleen notkahdus, jolloin rahastopääomat putosivat merkittävästi. (Finanssialan Keskusliitto 2015.)

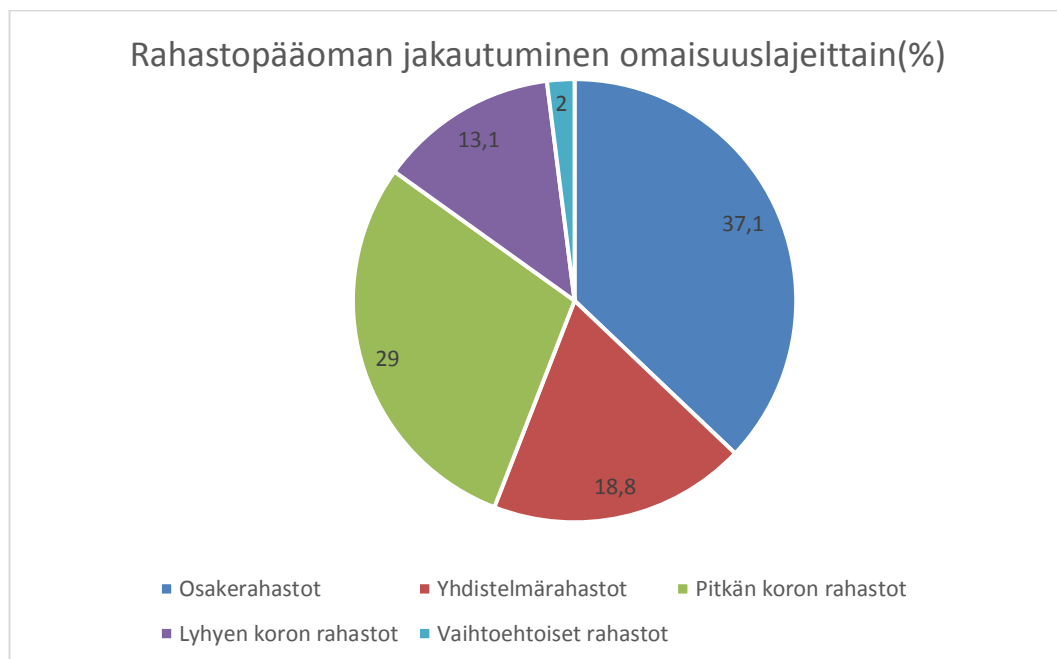

Kuvio 4. Suomalaisien rahastopääomien kehitys 1992–2015 (Finanssialan Keskusliitto 2015).

Toukokuussa 2015 rahastojen yhteenlaskettu pääoma oli ennätysellisen korkealla, ja vaikka pienempiä laskuja rahoitusmarkkinoilla on välillä havaittu, on sijoitusrahastojen kehitys ollut myönteistä tähän päivään asti. (Finanssialan Keskusliitto 2015.)

Sijoitusrahastojen palkkioiden suuruus vaihtelee sen mukaan millaisesta rahastosta on kysymys. Kuluja aiheutuu osuuden merkinnästä, lunastuksesta sekä mahdollisesti myös rahasto-osuuden säilyttämisestä. Kaikki rahastot perivät myös hallinnointipalkkion joka rasittaa sijoitusrahaston tuottoa. (Fine 2015.)

Sijoitusyhtiöt ja pankit tarjoavat monenlaisia sijoitusrahastoja. On olemassa lyhyen koron rahastoja, joiden tuottokehitys on ollut melko vakaata. Pitkän koron rahaston vuosituotto-odotus on hieman korkeampi kuin lyhyen koron rahastossa, noin 4-6 prosenttia. Osakerahastojen tuotto-odotuksena voidaan pitää pitkällä aikavälillä 9-10 prosenttia vuodessa, tosin rahasto-osuuden arvonheilahtelut voivat olla merkittäviä. Lisäksi on olemassa erilaisia yhdistelmärahastoja, jotka siis sijoittavat sekä osakkeisiin, että korkoihin. Tällaisten rahastojen tuotto-odotus riippuu siitä, millä painotuksella sijoitetaan osakkeisiin ja korkoihin. (Fine 2015.) Kuviossa 5. On esitetty prosentuaalisesti suomalaisen rahastopääoman jakautuminen eri omaisuuslajeittain vuonna 2015.

Kuvio 5. Kotimaisten sijoitusrahastojen pääoman jakautuminen omaisuuslajeittain 2015 (Finanssialan Keskusliitto 2015).

Rahastojen tuotto-osuuksille maksettava vuotuinen tuotto, sekä osuuksien lunastuksen yhteydessä syntyvä luovutusvoitto katsotaan verotettavaksi pääomatuloksi. Jos rahasto-osuuden haluaa vaihtaa toisesta rahastosta toiseen, katsotaan tätä verotuksellisesti rahaston lunastuksena ja uutena merkintänä, jolloin mahdollisista voitoista joutuu maksamaan pääomatulon mukaisen veron. Jos taas rahaston tuotto-osuuksia vaihdetaan saman rahaston sisällä, ei verotettavaa luovutusvoittoa (tai -tappiota) realisoidu. (Pesonen 2011, 81.)

Sijoitusrahastoihin liittyvää yleisintä riskiä kutsutaan markkinariskiksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että rahaston arvo laskee, koska sen sijoituskohteiden arvo laskee. Aktiiviriskiksi kutsutaan tilannetta, jossa rahaston arvo laskee siitä syystä, että rahaston hoitaja on epäonnistunut sijoituskohteiden valinnassa. (Finanssivalvonta 2011.)

Tietyissä markkinatilanteissa vain vähän vaihdettuja arvopapereita voi olla vaikea myydä. Likviditeettiriski tarkoittaa juuri tätä rahaston sijoitusten heikkoa vaihdettavuutta. Jos arvopapereilla ei ole jälkimarkkinoita, voi olla

vaivalloista saada arvopaperille ostajia ja haluttua hintaa. Tällöin joudutaan myymään omaisuutta huonoon hintaan ja arvopaperin likviditeettiriski toteutuu. (Tuhkanen 2006, 307.) Jotkut rahastot taas sijoittavat vieraisiin valuuttoihin, jolloin niihin liittyy valuuttariski. Valuuttakurssien keskinäisten liikkeiden vuoksi ulkomaisten sijoitusten arvo voi laskea sijoittajan kotimaan valuutassa laskettuna. (Finanssivalvonta 2011.)

Erityisesti korkorahastoihin liittyy korkoriski, joka tarkoittaa sitä, että korkojen noustessa korkorahaston arvo voi laskea. Tämä johtuu siitä, että korkojen noustua uusille korkosijoituksille saa paremman koron, kuin ennen koronnousua hankituille korkosijoituksille. Tämä näkyy välittömästi markkinoilla joukkolainojen arvon laskuna. Korkorahaston arvoa voi painaa myös luottoriski. Jos sijoittajat katsovat joukkolainan liikkeeseenlaskijan maksukyvyyn heikentyneen, he vaativat entistä korkeampaa korkoa korvaukseksi luottoriskin kasvusta. Tällöin joukkolainan arvo heikkenee. (Finanssivalvonta 2011.)

3.4 Alkavan sijoittajan ensiaskeleet

Jos vähänkään seuraa talousnäkyviä ja on tietoinen oman taloutensa salivasta tilanteesta, on aiheellista pohtia uskaltaisiko ottaa pienen riskin ja ryhtyä sijoittajaksi. Tulevia elämäntilanteita, kuten eläkkeelle jäämistä varten kannattaa varautua laittamalla rahaa sivuun, ja jos haluaa varoilleen myös tuottoa, on sijoittaminen paras tapa tehdä niin. Andersonin (2001) mukaan henkilöiden, jotka ovat jäämässä eläkkeelle vuosina 2010–2025, tulisi olla tietoisia siitä, että eläke-edut eivät ole tulevaisuudessa enää varmoja kenellekään (Anderson 2001, 22). Kun sijoittamiseen on taloudelliset edellytykset, on tärkeää laatia itselleen sijoitussuunnitelma. Suunnitelma kannattaa aina tehdä kirjallisesti ja se on hyvä apuväline, jos haluaa esimerkiksi sijoitusasiantuntijan apua sijoituksiinsa. Sijoitussuunnitelma voi olla eri ihmisillä hyvin erilainen, mutta seuraavassa kerrotaan mitä siinä ainakin tulisi ottaa huomioon, mukailten investori.comissa olevaa J. Koistisen artikkelia.

1. Ensimmäisenä tulee arvioida millainen on oma nykytilanne. On tärkeää selvittää omat tulot, menot ja ylipäättään koko varallisuuden jakauma. Sijoitussuunnitelma ei liity pelkästään sijoitukseen, vaan koko oman talouden suunnitteluun. Myöhemmin on helpompaa suunnitella omaa salkkuaan ja löytää täydentäviä esimerkiksi salkun hajautusta parantavia sijoituskohteita, kun kaikki oleellinen tieto on koottu yhteen.
2. Sijoittaminen säännöllisesti kannattaa yleensä parhaiten ja on oiva tapa kartuttaa varallisuuttaan. Tällöin päästään myös hyödyntämään aikahajautusta. Kun sijoittaa säännöllisesti kiinteään summaan, keskimääräinen hankintahinta muodostuu edullisemmaksi. Osakkeita saa hankittua suhteessa enemmän silloin kun ne ovat halvimmillaan. Sijoittaminen kannattaa tehdä mahdollisimman automaattiseksi vaikka niin, että joka kuukausi tililtä menee suoraveloitukseksi tietty summa haluttuihin sijoituskohteisiin. Sijoittamisen aloittamiseen ei tarvita suurta pääomaa, vaan jo 30 €:lla kuukaudessa voi päästä kiinni rahastosäästämiseen. Sopivan kuukausisumman löytämiseksi on hyvä tehdä oman talouden budjetti, jossa kirjaa taloutensa tulot ja menot parilta kuukaudelta. Näin rahan lähteistä ja kohteista saa selkeän kuvan, eikä tililtä meneviä rahoja osaa enää edes kaivata.
3. Oma riskinsietokyky kannattaa määritellä ennen sijoittamisen aloittamista. Osakkeet ovat eri arvopaperi-instrumenteista kaikkein tuottavain sijoituskohteita pitkällä aikavälillä, mutta ne muodostavat myös suurimman riskin. Mitä suuremmaksi riskin ottajaksi paljastuu ja mitä pidemmäksi aikaa on tarkoitus sijoittaa, sitä enemmän tulisi olla salkussa osakkeita. Sijoitusten jako osakkeisiin ja korkosijoituk-

siin asettaa myös rajat sijoitussalkun kohtuulliselle tuotto-odotukselle. Riskinsietokykyä voi arvioida esimerkiksi erilaisilla internetistä löytyvillä riskitesteillä.

4. Tavoitteiden määrittäminen mahdollisimman tarkasti on toimivan sijoitussuunnitelman kannalta oleellista. Selkein keino on määrittellä euromääräinen tavoite tiettyyn ajankohtaan mennessä. Apuna voi käyttää sijoitusneuvojan asiantuntemusta, tai opiskella itse perustiedot sijoituskohteista sekä niiden realistisista tuotto-odotuksista.
5. Yksi tärkeimmistä päätöksistä sijoittajana on se, millaisen allokaation haluaa sijoitussalkulleen. Tämä tarkoittaa sitä kuinka varat sijoitetaan eri sijoitusinstrumentteihin. Allokaatio määrää jopa 90 % sijoitussalkun tuotto-odotuksesta ja riskistä. On tärkeää, että oma riskinsietokyky ja sijoitussalkku ovat tasapainossa. Tässä jaotuksessa sijoitustuotteet on hyvä jakaa kolmeen eri arvopaperiluokkaan sen mukaan millainen riski on kussakin: lyhyen koron sijoitukset, joukkovelkakirjat sekä pörssiosakkeet. Näistä osakkeiden osuudella on keskeinen rooli sijoitustuotossa ja riskissä, kun taas korkosijoitukset ovat melko turvallisia.
6. Itsellään on hyvä pitää aina vararahastoa, eli osa varoista kannattaa pitää lyhyen koron rahastossa tai säästötilillä. Jos tulee yllättäviä menoja, täytyy olla myös varoja, jotka voi saada nopeasti käyttöön. Jos huonon markkinatilanteen sattuessa joudutaan myymään sijoituksia huonoon hintaan, syntyy turhia tappioita. Lyhyen koron rahasto (valtion velkasitoumukset ja pankkien sijoitustodistukset) on erittäin matalariskinen ja varat saa käyttöönsä tarvittaessa. Toisaalta näinä taloudellisesti hieman epävakaina aikoina olemme

kaikki varmasti huomanneet, että mikään ei ole mahdotonta myöskään valtioiden lainojen suhteen.

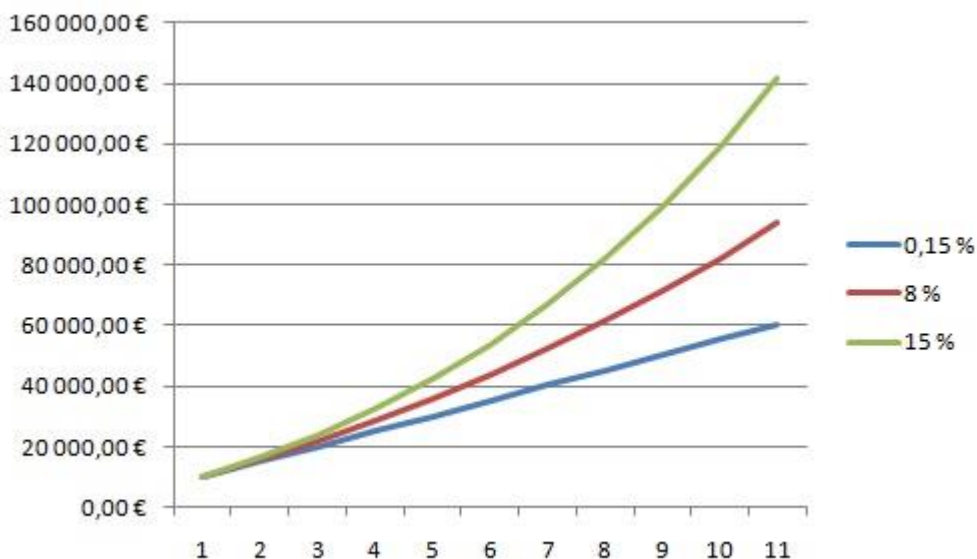
7. On hyvä valita mahdollisimman tehokkaat sijoitusvaihtoehdot oman sijoitusbudjettinsa mukaan. Salkun osakeosuus kannattaa hajauttaa mahdollisimman laajasti ja kattavasti eri toimialoille ja erityyppisiin osakkeisiin. Myös maantieteellinen hajautus kannattaa, sillä koskaan ei tiedä millaisia katastrofeja missäkin sattuu. Suhteellisen pieniä summia sijoitettaessa sijoitusrahasto on edullisin ja helpoin tapa osallistua osakemarkkinoille.
8. Sijoittaminen pitkällä tähtäimellä kannattaa myös verotehokkuuden kannalta, sillä sijoitusten arvonnousu realisoituu verotettavaksi tuloksi vasta kun ne myydään. Kannattaa siis välttää tarpeetonta kaupankäyntiä. Pitkän omistusajan kuluessa veronmaksu lykkääntyy ja lykättyä veroa voidaan pitää korottomana lainana sijoittajalle.
9. On tärkeää sitoutua tekemäänsä sijoitussuunnitelmaan, eikä sitä kannata muuttaa ainakaan kovin kevein perustein. Vaikka osakesijoitukset aika ajoin menettävät arvoaan, ovat ne pitkällä tähtäimellä aina ylittäneet aikaisemmat huippuarvonsa. Vaikka joskus menisi heikommin, voi silti olla melko turvallisin mielin. Kurssien tilapäinen lasku mahdollistaa osakkeiden hankkimisen aiempaa edullisemmin, joka taas hyödyttää suunnitelmallista säästäjää pitkällä tähtäimellä.
10. Sijoitussuunnitelma saattaa kaivata silloin tällöin päivittämistä, sillä esimerkiksi muuttuvat elämäntilanteet, kuten perintö tai sairaus, voi-

vat vaikuttaa sijoittamiseen. Aika ajoin voi olla tarpeen myös tasapainottaa eri sijoitusten osuuksia omassa salkussaan. Jos esimerkiksi sijoitussalkun osakeosuus on kasvanut voimakkaasti, voi olla tarpeen pienentää osakeriskiä ja kasvattaa korkosijoitusten osuutta. Tässä varjopuolena on varojen siirrosta realisoituva luovutusvoittovero. (Koistinen 2015.)

3.5 Tilisäästäjä vai sijoittaja – vertailua

Seuraavan hyvin yksinkertaistetun esimerkin avulla selvennetään korkoprosentin merkitystä varallisuuden kartuttamisessa. Tarkoitus ei ole esittää tarkkoja laskelmia siitä, paljonko tilillä on kymmenen vuoden päästä varallisuutta, eikä esimerkissä ole otettu huomioon koron maksua kuin tilille sijoitetun pääoman osalta. Tarkoituksena on selventää, kuinka raha käyttäytyy erilaisten tuottoprosenttien ansiosta.

Jos oletetaan, että säästötilillä on alkupääomaa 10 000 euroa ja sinne säästetään 10 seuraavan vuoden aikana joka vuonna 5000 euroa. 0,15 % talletuskorolla pääoma on kasvanut kymmenessä vuodessa 151 euroa ja lisätalletukset ovat kasvaneet 50 338 euroon, josta koron osuus on 338 euroa. Kymmenen vuoden aikana tilille on siis saatu yhteensä 60 489 euroa, joista 489 euroa on koron osuus. Kun huomioidaan inflaation vaikutus talletukseen, on hyvin todennäköistä, että tilin käyttöarvo on jopa laskenut. (Vaurastu2010.) Kuvio 6. osoittaa, ettei varallisuuden pitäminen tilillä ole sen tuottavuuden kannalta järkevää.

KUVIO 6. Korkoprosentin vaikutus omaisuuden kehittymiseen (Vaurastu 2010).

Toinen vaihtoehto on sijoittaa varallisuus. Jos arvioitu tuotto prosentti olisi-kin 15 %, olisi alkupääoma kymmenen vuoden aikana miltei nelinkertaistunut 40 000 euroon ja vuosisäästö tuplaantunut 100 000 euroon tilisäästämiseen verrattuna. 15 % tuotto-odotus on hyvin positiivinen, mutta tämän esimerkin tarkoituksena onkin havainnollistaa kuinka raha on mahdollista laittaa tuottamaan. 8 % vuosikorollakin säästöön jää noin 94 000. (Vaurastu 2010.)

Jos siis uskotaan, että osakekurssit nousevat viisitoista prosenttia vuodessa, nousee sijoituksen arvo viidessätoista vuodessa yli kahdeksankertaiseksi. Kahdessakymmenessä vuodessa rahat yli 16-kertaistuvat. Jos tuotto prosentti puolestaan olisi viisi (5 %), pääoman arvo kaksinkertaisuiksi. Tämä osoittaa sen, että kertoimella on todellakin väliä. (Hämäläinen 2003, 18.) Taulukossa 5. on havainnollistettu tuhannen euron alkusijoituksen kasvamista vuosien varrella eri korkoprosentteja käyttäen.

Taulukko 5. 1000 euron karttumisen erilaisilla vuosituottoprosentteilla (Hämäläinen 2003, 18).

Sijoituksen arvo, kun aloitushetkestä on kulunut x vuotta

Korko/vuosi 1 v. 2 v. 5 v. 10 v. 15 v. 20 v. 30 v. 40 v. 50 v.

1 %	1010 €	1020 €	1051 €	1105 €	1161 €	1220 €	1348 €	1489 €	1645 €
5 %	1050 €	1103 €	1276 €	1629 €	2079 €	2653 €	4322 €	7040 €	11 467 €
10 %	1100 €	1210 €	1611 €	2594 €	4177 €	6727 €	17 449 €	45 259 €	117 391 €
12 %	1120 €	1254 €	1762 €	3106 €	5474 €	9646 €	29 960 €	93 051 €	289 002 €
15 %	1150 €	1323 €	2011 €	4046 €	8137 €	16 367 €	66 212 €	267 864 €	1 083 657 €

Talouselämä on syklinen, eli tulee nousukausia ja laskukausia. Vaikka kukaan ei pysty ennustamaan tulevaisuutta, mitä suurimmalla todennäköisyydellä tämä syklisyys tulee jatkumaan edelleen. Enemmänkin kyse on siitä, milloin uusi kriisikausi tulee ja milloin siitä jälleen toivutaan. Historian valossa pörssi päättyy aina edellisten kurssihuippujen yläpuolelle ja tasaisesti sijoittava hyötyy tästä eniten. Kun eletään matalasuhdannetta ja pörssikurssit ovat alhaalla, saa sijoittaja suuremman osuuden sijoituskohteestaan. Nousukauden koittaessa sijoittaja hyötyy halvalla ostamistaan sijoituksista ja tämä taas helpottaa positiiviseen lopputulokseen päätymistä. (Havia ym. 2014, 186.)

4 TUTKIMUS – HAASTATTELU SIJOITUSHALUTTUUDESTA

Tässä luvussa käydään ensin läpi tutkimussuunnitelmaan ja tutkimusmenetelmään liittyviä asioita. Sen jälkeen esitellään tutkimushaastattelujen eteneminen käytännössä ja analysoidaan tutkimustuloksia. Lopuksi pohditaan tutkimuksen luotettavuutta, esitellään tutkimuksen tuloksista tehdyt johtopäätökset, sekä tehdään ehdotuksia mahdollisista jatkotutkimuksista.

4.1 Tutkimussuunnitelma- ja menetelmä

Kun tutkimusta aletaan suunnitella, on todella tärkeää kirjoittaa siitä tutkimussuunnitelma. Suunnitelmasta selviää lyhyesti se, mitä tutkija aikoo tutkia ja miksi. Suunnitelmassa kannattaa kertoa mitä tutkimuksella tavoitellaan ja esitellä tutkimusongelmat perustellen ne huolellisesti. Suunnitelma on itse kirjoittajan kannalta tärkeä, sillä siinä selkeytetään myös tutkijalle itselleen minkä takia juuri tätä tutkimusta tarvitaan. Tutkimussuunnitelmassa on hyvä olla kirjallisuuskatsaus tutkimusaiheeseen liittyvästä teoreettisesta viitekehyksestä. Lisäksi siinä kerrotaan tutkimukseen liittyvät keskeiset käsitteet ja tutkimusmenetelmät, joilla se toteutetaan. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006c.)

Tähän tutkimukseen aihe muotoutui tutkijan oman kiinnostuksen lisääntymisestä ylipäättään koko maailman taloudellista tilannetta kohtaan. Monet maat painivat taloudellisten ongelmien kanssa ja velkaantuvat jatkuvasti lisää. Suomi on tällä hetkellä Euroopan kärkipäässä taloudellisten vaikeuksien keskellä ja velkaantuu ennätysvauhtia. Myös kotitaloudet ovat menettäneet uskoaan omien talousnäkymiensä suhteen ja tästä tilanteesta lähdin opinnäytetyön aihetta kehittämään. Suurimmalla osalla on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa omaan tilanteeseensa, ja jos haluaa turvata tulevaisuuden näkymiä taloudellisessa mielessä, pystyy omalla aktiivisuudellaan kohentaa omaa tilannettaan. Tutkimusaihe on ajankohtainen ja erittäin mielenkiintoinen, koska myös finanssimarkkinat ovat viimeaikoina heilahdelleet hyvin paljon. Ihmisten negatiiviset reaktiot ja pelko koko finanss-

simarkkinoita kohtaan on varmasti kasvanut epävarmuuden myötä. Tutkijaa kiinnosti selvittää onko sijoittaminen ylipäättään enää vaihtoehtona kun varallisuutta halutaan kartuttaa nimenomaan sellaisten henkilöiden keskuudessa jolla siihen olisi taloudelliset edellytykset.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Nimitys ”laadullinen” tutkimus voi antaa vaikutelman pehmeämmästä ja paremmasta tutkimusmenetelmästä verrattuna määrälliseen tutkimukseen. Todellisuudessa kaikki tutkimukset menetelmästä riippumatta tuovat vain pienen määrän tietoa valitusta aiheesta. Hyvin suunnitelluilla ja toteutetuilla tutkimusasetelmilla tavoitetaan kuitenkin monipuolista tietoa ja lisätään sitä kautta ymmärrystä niin ilmiöön liittyvistä syy-seuraussuhteista kuin ilmiön luonteestakin. Laadullinen tutkimus ei ole puhtaasti aineistolähtöistä, eikä liiemmin määrällinen tutkimus teorialähtöistä. Kumpikaan ei ole toisiaan poissulkevia tutkimusotteita, vaan samassa tutkimuksessa voidaan käyttää molempia. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006d.) Laadullisessa tutkimuksessa tulosten esitystapaa ei ole tiukasti säännelty, vaan luovat, ja jopa kerronnalliset raportit ovat mahdollisia, koska tutkijan oma persoona pääsee näissä esiin. Laadullinen tutkimus mahdollistaa suhteellisen pienet aineistokoot ja analyysien tehtävänä ei niinkään ole hypoteesien todentaminen vaan pikemminkin niiden keksiminen. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006d.)

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluin. Teemahaastattelu edellyttää haastattelijalta sekä aihepiirin, että haastateltavien tuntemusta ja on tärkeää ettei haastateltavia valita satunnaisesti. Kaiken kaikkiaan teemahaastattelu on vapaamuotoinen tilanne, jossa haastateltavalle annetaan vastaamisen vapaus ilman pikkutarkkoja kysymyksiä. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006a.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli teemahaastattelujen avulla selvittää, mikä on syy siihen, että henkilöt pitävät varallisuuttaan mieluummin käyttötillillä, kuin että sijoittaisivat rahojaan esimerkiksi rahastoihin tai osakkeisiin.

Haastattelujen avulla haluttiin myös selvittää, onko henkilöihin otettu yhteyttä pankin tai sijoitusyhtiön toimesta ajatellen sijoittamista, ja mikä on ylipäätään henkilöiden tietämys tämänhetkisestä markkinatilanteesta ja sijoittamisesta. Viimeinen haastatteluteema liittyi motivointiin, eli haluttiin tietää mikä voisi olla se motivoiva tekijä, joka saisi haastateltavan harkitsemaan sijoittamisen aloittamista ja millainen mahdollisesti hänen ensimmäinen sijoitusmuotonsa voisi olla. Tutkimuksen teoreettisena perustana käytettiin aiemmin työssä esitettyjä teoreettisia lähtökohtia, sekä tutkijan omaa havainnointia ja tietämystä tutkittavasta ongelmasta.

Teemahaastattelussa keskeisiä ovat haastateltavien erilaiset tulkinnat ja merkitykset kysyttävistä asioista, ja nämä tulkinnat syntyvät nimenomaan vuorovaikutuksen tuloksena (Hirsjärvi & Hurme 2010, 48). Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän tyypillisiin piirteisiin kuuluu, että tutkittava kohde on ihminen tiedonkeruun työkaluna, ja aineisto kerätään luonnollisissa tilanteissa. Tällöin tutkija pääsee tekemään omia havaintojaan tutkittavasta aiossa ympäristössä esimerkiksi haastattelun lomassa. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan tämän mukaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 160.)

Empiiriseen eli tutkimukselliseen osaan valittujen haastateltavien ikä rajattiin 25–45 –vuoteen. Tässä ikäluokassa mahdollisesti ylimääräistä varallisuutta on jo alkanut kertyä, eikä kuitenkaan ole liian myöhäistä aloittaa pitkän tähtäimen sijoitustoimintaa. Tutkimukseen haastateltavia valitessa kriteerinä oli iän lisäksi myös se, että henkilöt eivät olleet koskaan sijoittaneet varallisuuttaan minkäänlaisiin pankkien tai sijoitusyhtiöiden tarjoamiin sijoitusinstrumentteihin. Tutkimuksessa haastateltiin kuutta henkilöä ja haastateltavat edustivat molempia sukupuolia.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Haastateltavien valinta osoittautui vaikeaksi, sillä tutkimukseen haluttiin vain henkilöitä, joilla ei ole aiempaa kokemusta sijoittamisesta. Lisäksi haastateltavia haluttiin saada molemmista sukupuolista, sekä tasaisesti

myös kohdejoukon iän rajauksen (25 – 45) molemmista päistä. Haastattelut löytyivät sosiaalisen median kautta, ja kaikki olivat tutkijalle tuttuja henkilöitä. Kun kaikki haastateltavat ovat alun perin samassa lähtökohdassa sijoittamisen suhteen, tutkimuksen validiteetti ei kärsi. Validiteetissa otetaan kantaa tutkimuksen pätevytyteen, eli onko se perusteellisesti tehty ja ovatko tulokset luotettavia (Saaranen-Kauppinen ym. 2006e).

Teemahaastattelurunko (Liite 1.) muodostui niiden peruskysymysten pohjalta, joihin jo työn alussa haluttiin saada vastauksia. Teemahaastattelukysymysten toimivuutta testattiin yhdellä henkilöllä ennen varsinaisten haastattelujen toteuttamista. Kysymysten todettiin olevan ymmärrettäviä ja harjoitushaastattelussa saatiin pääasiassa juuri niitä vastauksia kysymyksiin, joita teemahaastattelurunkoa suunnitellessa oli toivottukin. Harjoitushaastateltavalla oli jonkinlaiset perustiedot sijoittamisesta, mutta koska tutkittavia oli rajausten takia hankala löytää, katsottiin, että harjoitushaastattelu voidaan suorittaa kysymysten toimivuuden testaamiseksi. Haastattelussa ei ilmennyt selkeitä ongelmia esimerkiksi kysymysten ymmärtämisen suhteen. Kysymykset olivat toimivia, ja harjoitushaastattelussa haastateltava joutui pohdiskelemaan omia vastauksiaan ja aihepiirit aiheuttivat keskustelua myös laajemmin.

Haastatteluihin vastasi neljä naista ja kaksi miestä. Kaikki haastattelut suoritettiin tutkijan kotona, joista ensimmäiset neljä peräkkäisinä päivinä marraskuussa 2015 ja kaksi maaliskuussa 2016. Haastattelujen tekeminen kahdessa osassa johtui siitä, että ensimmäiset haastattelut tehtiin harjoitustutkimusta varten, ja opinnäytetyötä varten haluttiin saada vielä lisää aineistoa tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi. Kaikki haastattelut tallennettiin matkapuhelimella. Tallennettu aineisto litteroitiin, eli kirjoitettiin nauhalta puhtaaksi aina kunkin haastattelun jälkeen saman tien, jottei litterointi muodostuisi liian raskaaksi. Litteroinnissa on tärkeää olla huolellinen, jotta vastausten sisältö ei muutu nauhalta puhtaaksi kirjoitettaessa. Taulukossa 6. on esitelty kunkin haastattelun ajankohta, sekä perustietoja haastateltavista.

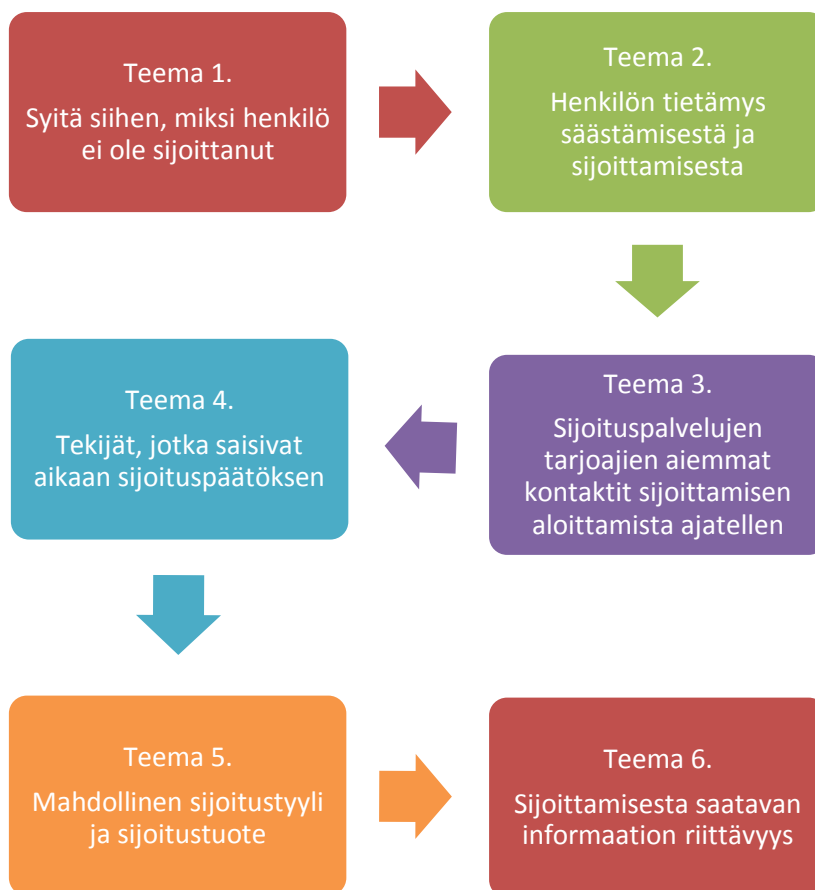
Taulukko 6. Tiedot haastateltavista.

Haastattelun ajankohta	Ikä	Sukupuoli	Siviilisääty	Työtilanne
Haastateltava 1 7.11.2015	39	Nainen	Avoliitossa, kaksi lasta	Vakituinen työ- suhde (äitiysloma- malla)
Haastateltava 2 8.11.2015	44	Mies	Naimaton, yksi lapsi	Työtön
Haastateltava 3 9.11.2015	25	Nainen	Naimaton	Määräaikainen työsuhde
Haastateltava 4 10.11.2015	31	Mies	Avoliitossa, yksi lapsi	Vakituinen työ- suhde
Haastateltava 5 6.3.2016	41	Nainen	Avoliitossa, kaksi lasta	Määräaikainen työsuhde
Haastateltava 6 7.3.2016	29	Nainen	Naimaton	Opiskelija

Ennen jokaisen haastattelun aloittamista haastateltavalle kerrottiin mistä haastattelussa on kysymys ja esiteltiin tutkimuksen aihe. Haastateltavat olivat myös suostuneet haastattelujen nauhoittamiseen. Aikaa yhteen haastatteluun oli varattu 60 minuuttia ja aikataulussa pysyttiin kiittävästi.

4.3 Tutkimusaineiston analysointi ja tulokset

Tässä luvussa esitellään tutkimusaineistosta saatuja tuloksia teemoittain kuvion 7. mukaisesti.

Kuvio 7. Teemat aineiston analysointiin.

Vastauksista on kerätty myös suoria lainauksia jokaisen teeman kohdalle.

4.3.1 Teema 1. Sijoittamisen aloittaminen

Haastattelun ensimmäinen teema käsitteli sitä, onko haastateltava ajatellut koskaan aloittaa sijoittamista ja onko hänellä jokin selkeä syy siihen, että se on jäänyt. Sijoituspäätöksen tekemiseen vaikuttavat monenlaiset eri asiat, kuten henkilön varallisuus, elämäntilanne ja oma tietämys sijoittamisesta. Usein mielletään, että sijoittaminen on hankalaa ja vain varakkaat henkilöt pystyvät sitä harjoittamaan.

Myös tämän tutkimuksen tulokset osoittivat, että sijoittaminen on voinut käydä mielessä mutta sen aloittaminen on vain jäänyt, koska tietoa ei ole tarpeeksi. Sijoittamista ei ole koettu myöskään niin tarpeelliseksi oman taloudellisen tilanteen kartoittamisessa, että sen aloittamiseen olisi nähty

vaivaa tai kiinnostusta. Rahalle on löytynyt muitakin kohteita, kuten säästäminen uuteen autoon tai asuntoon. Sijoittamista ei siis ainakaan tämän tutkimuksen perusteella mielletä säästämiseksi ja vaikka tilillä olisikin toimetonta rahaa, se halutaan pitää siellä käyttövalmiina. Myös sijoitustoiminnan aloittaminen on koettu hankalaksi tai haastateltava ei mielestään ole ollut tarpeeksi varakas tekemään sijoituksia. Yksi vastaajista mainitsee ensin opiskelun ja sen jälkeen työttömyyden suurimmaksi syyksi siihen, ettei ole koskaan sijoittanut. Sijoitushalukkuuteen vaikuttaa myös puolison motivaatio. Jos perheessä toinen osapuoli ei ole kiinnostunut säästämis- tai sijoitustoiminnasta, se heijastuu myös toiseen osapuoleen. Vastaajista kaksi kertoi puolison haluttomuuden vaikuttavan myös itseensä, koska sijoitusasioista ei keskustella kotona.

Olen joskus ajatellut aloittaa, mutta sitten se on vain jäänyt kun ei tiedä mitä siinä käytännössä tapahtuu. (Haastateltava 1)

On käynyt mielessä, mutta rahaa ei ole ollut koskaan ylimääräistä opiskelun tai työttömyyden takia. (Haastateltava 6)

Sijoittamista aloittaessa pitäisi olla aikaa asialle ja myös kiinnostusta tutkia erilaisia vaihtoehtoja. (Haastateltava 4)

Jos isäntä olisi vähääkään kiinnostunut laittamaan rahan pötkimään, niin kyllä minäkin olisin valmis asiaa harkitsemaan. Voitaista vaikka yhdessä laittaa rahaa johonkin sijoituskohteeseen. (Haastateltava 5)

Tutkittavista kaikki naiset mainitsivat vastauksissaan sen, että eivät ole valmiita menettämään rahojansa sijoittamalla. Sijoittamista pidetään siis suurena riskinä, eikä välttämättä olla tietoisia siitä, että sijoituskohteen va-

linnalla on suuri merkitys riskin määrässä. Myös aiheesta aiemmissa tehdyissä tutkimuksissa naiset ovat olleet sijoitustoiminnan aloittamisen suhteen varovaisempia.

En ole valmis ottamaan sitä riskiä, että menetän rahani joihinkin sijoituksiin, kun on lapsiakin. (Haastateltava 1)

4.3.2 Teema 2. Säästämisen ja sijoittamisen merkitys.

Tutkimuksen toisessa teemassa haluttiin selvittää haastateltavien tietämystä säästämisestä ja sijoitustoiminnasta. Tutkittavilta kysyttiin tietävätkö he mitä tilisäästäminen tarkoittaa varallisuuden tuoton kannalta. Tililtä saattaa kadota huomaamatta varallisuutta inflaation myötä, eikä henkilö edes huomaa asiaa. Inflaatio onkin ennalta-arvaamaton ja yllätyksellinen, koska rahan arvon heikkenemistä ei voi ennustaa. Inflaatio itsessään ei ole haitallinen, mutta siitä johtuvat seuraukset sitäkin enemmän. Kun inflaatio kiihtyy, menettävät samaa aikaa pankkitalletukset arvoaan.

Tulokset tämänhetkisen säästämisestä ja sijoitustoiminnan tuntemisesta vaihtelivat vastaajien kesken melko paljon. Yksi haastateltava ei tiennyt inflaation vaikutuksesta pankkitalletuksiin mitään, kun taas kaikki muut viisi olivat vähän tai jonkin verran tietoisia siitä, miten rahan arvolle käy pelkällä käyttelytilillä. Neljällä vastaajista oli erillinen säästötili, mutta kukaan heistä ei ollut tietoinen pankin maksamasta koron määrästä säästötililleen. Tällä hetkellä kun korot ovat alhaalla, ei säästötili varallisuuden kartuttajana ole merkityksellinen, pikemminkin päinvastoin, pankkien veloittamien käyttömaksujen myötä tilin tuotto jää miinusmerkkiseksi. Kaikki vastaajat tiesivät periaatteessa mitä sijoittaminen tarkoittaa, mutta vain kolme osasi määritellä millä tavalla he voisivat itse osallistua sijoitustoimintaan. Haastateltavat osasivat eritellä erilaisia sijoitustuotteita, pääasiassa osakkeet ja rahastot, mutta tietämys siitä, miten sijoittaminen käytännössä tapahtuu ja

miten erilaiset sijoitukset tuottavat, oli vähäistä. Tässä tutkimuksessa henkilöiden työura ja sen myötä koulutus näkyivät vaikuttavan siihen, miten hyvin asioista oltiin perillä. Mitä vaativammassa tehtävässä henkilö työskenteli, sitä enemmän hän oli tietoinen säästämisestä ja sijoittamisesta.

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että haastateltavat eivät pidä inflaatiota kovinkaan suurena ongelmana. Se, että rahat eivät tuota tilisäästämisessä on kaikille selvää, mutta inflaation merkitystä ei ole pohdittu enempää. Toisaalta yhdellä vastaajalla ei ole tilillä mitään, mihin inflaatio voisi purra. Yksi syy siihen, että rahat pidetään mieluummin tilillä sijoittamisen sijaan, löytyy tämänhetkisestä maailmantaloudellisesta tilanteesta. Vastaajista kaksi mainitsee, ettei ole halukas sijoittamaan rahojaan osakkeisiin, koska talouden tilanne on niin epävakaa ja sijoittamalla voi menettää koko sijoittamansa pääoman. Myös tässä osiossa tuli esiin se, että rahat halutaan pitää nostettavissa tililtä tarpeen vaatiessa.

Jotenkin tuntuu turvalliselta, kun rahat ovat tilillä ja jos rahaa tarvii, niin sitä pystyy sieltä helposti nostamaan. (Haastateltava 1)

Inflaation vaikutusta rahan arvoon en ole tarkempaan miettinyt, enkä ole sen takia valmis myöskään aloittamaan sijoitustoimintaa koska inflaation riski on mielestäni pienempi kuin sijoitusriski. (Haastateltava 3)

Vain yksi vastaajista mainitsi tutuksi sen, että pitkäkestoisen säästämisen tilit ovat tuottavampia, mutta muuten pankkien tilille maksamaa koron määrää ei seurattu aktiivisesti. Toisaalta oltiin kuitenkin tietoisia siitä, että nyt pankkitalletuksille maksettavat korot ovat olemattoman pieniä. Tulosten perusteella voidaan todeta, että henkilöt tietävät pankkien talletuksille maksaman koron määrän olevan lähes nollassa, mutta asia ei häiritse heitä. Inflaatio ja palvelumaksut nakertavat säästöjä koko ajan, mutta sitä

ei pidetä niin pahana seikkana, että asialle oltaisiin valmiita tekemään mitään, vaikka oman taloudellisen tilanteen kannalta se olisi mahdollista.

Tiedän kyllä, että mikä tahansa muu vaihtoehto olisi tilisäästämistä parempi vaihtoehto. (Haastateltava 4)

4.3.3 Teema 3. Mahdolliset yhteydenotot sijoittamista ja säästämistä ajatellen

Kolmannessa teemassa käsiteltiin sitä, onko haastateltaviin oltu yhteydessä sijoittamiseen tai säästämiseen liittyen esimerkiksi pankin tai jonkin muun sijoitusyhtiön toimesta. Tällä kysymyksellä haluttiin saada tietoa siitä, kuinka aktiivisia pankit tai sijoitusyhtiöt ovat myymään omia sijoitus tuotteitaan, ja toisaalta miten haastateltavat suhtautuivat mahdollisiin yhteydenottoihin. Monesti, kun henkilöön otetaan yhteyttä esimerkiksi puhelimitse ja kutsutaan paikanpäälle puhumaan, tässä tapauksessa sijoitusasi oista, se saattaa tuntua ahdistavalta pakkomyynniltä. Tämänkin tutkimuksen tulokset puhuvat saman asian puolesta. Mitä tahansa puhelimitse myydäänkään, monesti tarjoukseen vastataan *ei*, kuuntelematta edes mitä se pitää sisällään.

Vastausten perusteella voidaan todeta, että sijoitusyhtiöistä Pankkiiriliike Alexandria on oman pankin ohella aktiivisin sijoitustuotteiden tarjoaja puhelimitse. Neljän haastateltavan kohdalla yrityksen nimi mainittiin ja kolmeen heistä Alexandriasta oltiin oltu yhteydessä puhelimitse useamman kerran. Kenenkään kohdalla tämä ei ollut johtanut sijoitustoiminnan aloittamiseen, vaan pikemminkin yhteydenotot oli koettu ahdistavana. Kaikkiin kuuteen haastateltavaan oltiin oltu omasta pankista yhteydessä säästämistä ja sijoittamista ajatellen ja tarjottu vinkkejä säästämisen aloittamiseen joko konttorikäynnillä tai sitten puhelimitse. Yhtälailta nämäkään yhteydenotot eivät kenenkään haastateltavan kohdalla olleet johtaneet mihinkään toimenpiteisiin.

*Pankin tyyli myydä eri säästämismahdollisuuksia on tuntunut hie-
man harhaanjohtavalta, kun kyse on kuitenkin jonkinastei-
sestä riskistä. (Haastateltava 3)*

*Yhteydenottojen tyyli on ollut ärsyttävä, jopa arvosteleva,
koska mitään sijoituksia eikä säästöohjelmaa ole. (Haastatel-
tava 2)*

Tutkimuksen tulosten mukaan haastateltavat tunsivat pankkien ja sijoitus-
yhtiöiden yhteydenotot siis enemmänkin ahdistavilta keinoilta saada oman
yrityksen sijoitustuotteita myytyä. Neljän haastateltavan mukaan sijoittami-
seen liittyviä riskejä ja säästöjen syntymistä ylipäättään ei ollut tuotu tar-
peeksi selvästi esille, vaan kerrottu pikaisesti esimerkiksi puhelimesta
vaihtoehtoja ikään kuin sijoituspäätös olisi jo tehty. Olisiko parempi, että
henkilö saisi itse ottaa yhteyttä halutessaan tietoa sijoittamisesta? Ainakin
yhden haastateltavan mukaan tämä ei ole hyvä vaihtoehto, sillä yhteyden-
otto jää todennäköisesti tekemättä.

*Jonkun pitäisi tulla ottamaan takin peluksista kiinni ja raahata
pankkiin niin silloin voisi onnistua. (Haastateltava 5)*

4.3.4 Teema 4. Sijoituspäätökseen motivoivia tekijöitä.

Neljännessä tutkimuksen teemassa pyrittiin selvittämään sitä, mikä voisi
olla sellainen tekijä, joka motivoisi henkilöä sijoittamaan. Suurimmaksi
syyksi edellisten tutkimusten perusteella ja tämänkin tutkimuksen mukaan
valikoitui varallisuuden kartuttaminen, mutta muitakin mainittiin. Yksi syy,
mikä voisi saada sijoituspäätöksen aikaan, olisi oman tiedon lisääminen

asiasta. Viisi kuudesta haastateltavasta mainitsi, että jos heillä olisi sijoittamisesta enemmän tietoa ja tieto olisi helposti saatavissa, se motivoisi sijoitustoiminnan aloittamiseen.

Selkeä ja yksinkertainen kuvaus mahdollisuuksista, riskeistä ja tarvittavista pääomista voisi motivoida sijoittamaan. (Haastateltava 3)

Tiedon tulisi olla sellaisessa muodossa että voisi rauhassa kotona perheen kanssa asiaa käydä läpi. (Haastateltava 4)

Kaikki vastaajat mainitsevat hyvän sijoituskohteen löytymisen sijoituspäätöksessään tärkeäksi tekijäksi. Neljä kuudesta vastaajasta haluaisi olla itse vaikuttamassa mahdollisiin sijoituksiinsa. Tämä taas on ristiriidassa sen asian kanssa, että sijoittamisen halutaan olevan mahdollisimman helppoa. Jos halutaan itse olla mukana vaikuttamassa, se vaatii vaivannäköä ja osaamista enemmän, kuin esimerkiksi valmiiseen rahastoon sijoitettaessa.

En halua minkään tietyn pankin sijoitusoppaita, sillä niiden tiedot ovat enemmän mainoksia omista sijoitustuotteista. (Haastateltava 1)

Ylimääräinen raha saattaisi saada henkilön harkitsemaan sijoittamista. Kaikki haastateltavat olisivat valmiita laittamaan ainakin pienen summan hyvään sijoituskohteeseen, jos he saisivat yllätyksellisesti rahaa jostakin

Jos tulisi sellainen tilanne, että sais vaikka lottovoiton – vaikka vähän pienemmänkin, niin siitä voisi vähän sijoittaa. (Haastateltava 2)

4.3.5 Teema 5. Tutkittavan tyyli tulevana sijoittajana

Viidennen teeman kysymyksillä pyrittiin selvittämään millaista sijoitustapaa haastateltava suosisi ja mikä voisi olla mahdollinen sijoitusmuoto jos hän ryhtyisi sijoittamaan. Sijoitusmuotoja on sivuttu jo edellisissäkin aihepiireissä ja tähän tuli vastausten osalta hieman toistoa. Lisäksi haluttiin tietää millaista riskiä haastateltava olisi valmis ottamaan ja kestäisikö hän enemmän riskiä paremman tuoton toivossa.

Kaikkien kuuden haastateltavan vastauksista ilmenee, että he suosivat helppoa ja vaivatonta sijoittamista, josta varallisuus karttuisi. Tämä todennäköisesti on suurimman sijoittajajoukon toive ja miksi ei, helppo raha on aina tervetullutta. Sijoittamiseen liittyy kuitenkin aina riski ja se on kannettava. Vastauksista ilmenee myös se, ettei ulkopuolinen salkunhoitaja ole haastateltavien mielestä luotettava. Tässä on parantamisen paikka sijoitusinstrumenttejen tarjoajilla, sillä jos heitä pidetään epäluotettavina, niin miksi valita sellainen.

Haluaisin jonkin helpon ja vaivattoman tavan sijoittaa, mutta en kuitenkaan luottaisi ulkopuoliseen salkunhoitajaan. (Haastateltava 4)

Sijoitusmuodoista osakkeet jakoivat mielipiteet täysin. Kolme haastateltavista ei missään nimessä sijoittaisi osakkeisiin suuren riskin vuoksi, vaan valitsisi jonkun pienempi riskisen vaihtoehdon. Nämä kaikki kolme olivat

naisia. Muut kolme vastaajaa valitsisivat osakkeet, koska niitä olisi helpompi hallinnoida itse. Osakkeiden suurempi riski esimerkiksi rahastoihin verrattuna tiedostettiin, mutta se oltiin myös valmiita ottamaan. Kerrottuani haastateltaville myös muista sijoittamisen vaihtoehtoista, tässä tapauksessa rahastoista ja korkosijoituksista, ei niitäkään suljettu kokonaan pois. Huonoimpana vaihtoehtona pidettiin korkosäästämistä sen huonon tuotto-prosentin takia. Yksi haastateltava voisi harkita sijoittamista esimerkiksi klassikkoautoihin tai kiinteistöihin.

Olen kuullut, että osakkeisiin sijoittamalla voi menettää kaiken, joten ei ainakaan sellaista. (Haastateltava 1)

Osakesijoittamisen huonona puolena on suurempi riski, joten ennen sijoittamisen aloittamista tulisi tarkkaan punnita mahdolliset vaihtoehdot. (Haastateltava 3)

Ehdottomasti osakkeet, koska niitä olisi helppo hallinnoida myös itse. (Haastateltava 4)

Kaikki haastateltavat sietivät riskiä mielestään jonkin verran, mutta oman taloudellisen riskinsietokyvyn arvioiminen koettiin hankalaksi, koska sellaista ei ole joutunut ottamaan. Yksikään haastateltavista ei ollut valmis sijoittamaan suuria summia. Yksi haastateltavista kertoi taloudellisen tilanteen kestävän rahan menetystä, mutta henkisellä puolella rahan hukkaaminen olisi hänestä vastenmielistä. Kolme haastateltavista olisi valmiita ottamaan suurempaa riskiä paremman tuoton tavoittelemisessa. Pitkäkestoisesta säästämisen riskeistä ei oltu huolissaan, koska yleensä tällöin saa ainakin omat sijoittamansa rahat takaisin, vaikkei voittoa tulisikaan. Tämän hetkinen maailmantalouden tilanne tuli myös esiin, eikä vastaajien mielestä välttämättä ennen melko turvallisiinkaan sijoituskohteisiin voisi enää luottaa sata prosenttisesti.

Sotiminen maailmalla pelottaa, koska sehän vaikuttaa koko maailmantaloudelliseen tilanteeseen.(Haastateltava 1)

Minun pitäisi perustella itselleni todella hyvin miksi riski kannattaa ottaa.(Haastateltava 4)

Olisin tiettyyn pisteeseen asti valmis ottamaan suurempaa riskiä paremman tuoton tavoittelemisessa.(Haastateltava 3)

4.3.6 Teema 6. Sijoittamisesta saatavan informaation riittävyys.

Viimeisessä, kuudennessa teemassa kysyttiin haastateltavilta voisiko jonkinlainen tiivis tietopaketti olla alkusysäys sijoittamisen aloittamiselle ja millainen se mahdollisesti voisi olla. Nykyään tietoa on saatavissa helpostikin esimerkiksi internetin välityksellä, mutta oleellisen tiedon löytäminen vaatii itseltään hieman vaivannäköä ja aikaa. Jos oma mielenkiinto asioita kohtaan on suuri, tarvittava tieto sijoittamisesta ja itselleen sopivista sijoitusmuodoista on kyllä löydettävissä. Kuinka aloitteleva sijoittaja tietää, mitä kaikkea tulee ottaa huomioon kun alkaa varallisuuttaan sijoittamaan. Tähän ongelmaan haluttiin saada vastauksia, jotta oikeanlainen aloituspaketti olisi helpompi koota.

Tutkimuksen vastausten perusteella tietopaketille, joka on koottu aloittelevalle sijoittajalle, on tarvetta. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että jos tieto olisi helposti saatavilla ja sijoitusmuotoja olisi esitelty selkokielellä, se olisi suuri apu sijoittamisen aloittamiseen. Paketissa tulisi käydä ilmi eri sijoitusmuotojen hyviä ja huonoja puolia, jotta henkilön olisi helpompi verrata millainen sijoitusmuoto voisi olla itselleen sopivin. Aloittelijan paketissa voisi olla esitettynä kaikkein yleisimmät säästämisen ja sijoittamisen muodot, ja jokainen voisi mielenkiinnon herättyä perehtyä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin hankalampiin sijoituskohteisiin.

Viiden haastateltavan vastauksista kävi ilmi, että he mieltävät sijoittamisesta kertovien lähteiden olevan kirjoitettu julkaisijan omia intressejä ajatellen, eikä niihin voi täysin luottaa. Sijoitusinformaatiopaketti täysin puolueettomalta kirjoittajalta lisäisi lähteen luotettavuutta. Kaksi vastaajista ei ole aikonut aloittaa sijoittamista oli tietoa kompaktisti tarjolla tai ei. Tähän on syynä heidän tämänhetkinen elämäntilanteensa, mutta he eivät sulje ajatusta tulevaisuuden sijoittajina pois. Tällöin myös tiedolle olisi tarvetta.

Jos tieto olisi helposti saatavilla ja esitettynä kansankielellä, niin olisi helpompi verrata erilaisia sijoitusmuotoja toisiinsa. (Haastateltava 2)

Tiedot ovat hajallaan ja on vaivalloista saada kattavaa informaatiota sijoittamisen yleisimmistä muodoista. (Haastateltava 3)

Tulevaisuudessa voisin käyttää apuna tiiviisiin kansiin koottua tietoa sijoittamisesta. (Haastateltava 6)

4.4 Johtopäätökset

Tutkimuksessa tehtyjen haastattelujen perusteella voidaan todeta, että sijoittaminen käy aika ajoin henkilöiden mielessä, mutta sen aloittaminen koetaan vaikeaksi ja usein siihen perehtyminen vaatii liikaa aikaa ja vaivaa. Sijoittamista ei pidetä tarpeeksi hyvänä keinona varallisuuden kartuttamiseen, eikä sitä mielletä yhdeksi säästämisen muodoksi riskin vuoksi. Tilillä halutaan mieluummin pitää mahdollisia ylimääräisiä varoja yhtäkkiösen rahan tarpeen varalle. Jos halutaan säästää, ei sijoittaminen ole ensimmäisenä listalla, vaan keksitään muita tapoja. Tilisäästäminen koetaan yhdeksi hyväksi vaihtoehdoksi ja sen oletetaan tuovan jopa minimaalista tuottoa. Inflaation vaikutusta ei pidetä suurena riskinä vaikka sen vaikutus

varojen salakavalaan häviämiseen tililtä tiedostetaankin. Tuloksissa mielestäni oli hieman hämmästyttävää se, että tilisäästämisen mielletään tuottavan jotakin, vaikka todellisuudessa rahojen pitäminen tilillä ei tuota mitään varsinkaan korkojen ollessa matalalla.

Sijoittamista pidetään “niiden muiden” harrastuksena ja ajatellaan, että vain varakkaat henkilöt voivat sijoittaa. Kun asioihin ei ole perehdytty, ei myöskään voida tietää kuinka pienellä rahallisella panostuksella esimerkiksi rahastoon voi päästä osalliseksi. Pankit ja sijoitusyhtiöt ottavat aika-ajoin asiakkaisiin yhteyttä säästämisen ja sijoittamisen puitteissa, mutta niiden yhteydenottoja pidetään lähinnä ahdistavina ja keinoina omien sijoitustuotteidensa myymiseen. Mikä sitten voisi olla parempi tapa yhteydenottoon sijoittamiseen liittyvissä asioissa, tämä kysymys voisi olla varteenotettava jatkotutkimuksen aihe.

Sijoittamisen aloittamiseen motivoivina tekijöinä tutkimuksen mukaan pidetään ylimääräistä varallisuutta ja varsinkin varallisuuden kartuttamista. Myös hyvän sijoituskohteen löytäminen ja oman kiinnostuksen ja tiedon lisääntyminen aihetta kohtaan voisivat motivoida sijoittamaan. Se, että ollaan valmiita aloittamaan sijoittaminen mielenkiintoisen sijoituskohteen löytyttyä, ei vielä takaa sitä, että näin myös käy. Yksi pohtimisen arvoinen kysymys on, kuinka mielenkiinto ylittää koko sijoittamista kohtaan saadaan herätettyä. Sijoittamisen tulisi olla helppoa ja vaivatonta, ja riskien tulisi olla kohtuullisia. Joissain tapauksissa riskiä voitaisi ottaa enemmän, jos tiedossa olisi parempaa tuottoa. Riski kuitenkin arveluttaa, koska rahojen menettämisen mahdollisuus koetaan epämiellyttävänä.

Sijoittamisessa haluttaisiin olla itse vaikuttamassa, eikä valmiita pakettiratkaisuja salkunhoitajineen suosita luottamuspuolan vuoksi. Tutkimuksen mukaan henkilöt eivät luota siihen, että vieras salkunhoitaja ajattelisi pelkäänsä asiakkaansa parasta. Tämä luonnollisesti vaatii henkilöltä omaa mielenkiintoa ja panosta sijoitustoimintaan, mihin kuitenkin ei välttämättä olla valmiita. Itse olen ollut täysin tyytyväinen omaan salkunhoitajaani ja luotan siihen, että hän toimii minun etujeni mukaan. Minun etuhan on

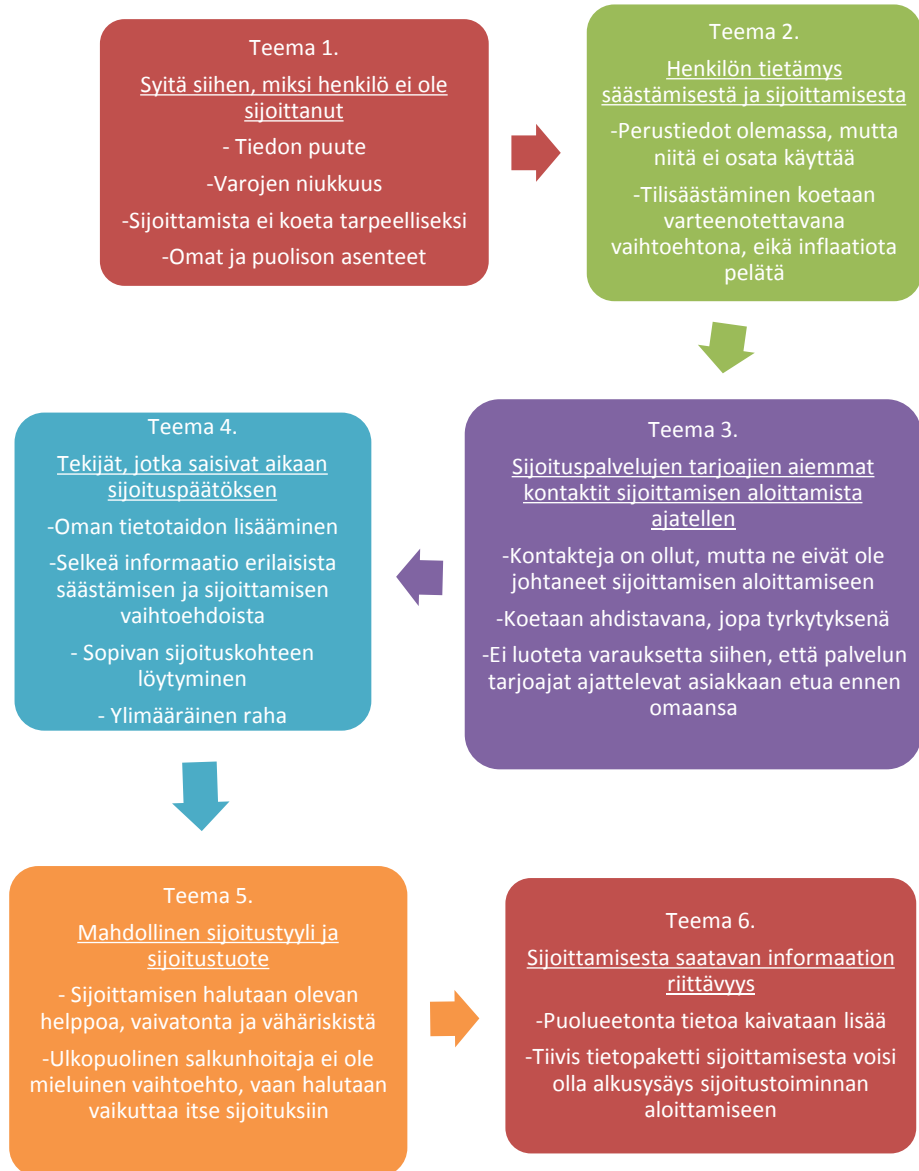
myös pankin etu. Todennäköisesti koulutukseni vaikuttaa luottamukseeni, koska olen opiskellut sijoitustoimintaa ja tunnen hieman enemmän tapoja toimia kuin ne henkilöt, jotka eivät ole asiasta olleet ainakaan aiemmin kiinnostuneita.

Sijoittamisen siis halutaan olevan helppoa, mutta kuitenkin ei tyydytä mihinkään valmiiseen pakettiratkaisuun. Tämä johtopäätös kertoo mielestäni siitä, että haastatteluun vastanneet eivät tiedä tarpeeksi sijoitustoiminnasta ja sen monimutkaisuudesta – tai parhaimmillaan helppoudesta. Eiväthän pankit kokoa rahastoja vain viedäkseen asiakkailtaan rahaa, vaan tuottaakseen sitä.

Tietopakettille, joka on koottu aloittelevalle sijoittajalle, on tarvetta. Jos tieto olisi helposti saatavilla ja sijoitusmuotoja olisi esitelty kansankielellä, se olisi suuri apu sijoittamisen aloittamiseen. Paketissa tulisi käydä ilmi eri sijoitusmuotojen hyviä ja huonoja puolia, jotta henkilön olisi helpompi verrata millainen sijoitusmuoto voisi olla itselleen sopivin. Tietopaketti sijoittamisesta ja erilaisista sijoitusinstrumenteista puolueettoman lähteen kirjoittajalta lisäisi sen luotettavuutta.

Tutkimuksen kohderyhmänä 25–45 –vuotiaat eivät eroa muista eri ikäryhmään kuuluvista henkilöistä sijoittamatta jättämisen syiden suhteen. Kohdejoukon tutkimista pidin kuitenkin tärkeänä, koska sijoituspotentiaalia on paljon. Aiheesta tehtyjen aikaisempien tutkimustulosten valossa voidaan todeta, että syyt olla sijoittamatta ovat pääosin samanlaiset jokaisessa ikäluokassa huolimatta siitä, että sijoittamiseen olisi taloudelliset edellytykset. Tutkittavien ikärajan alapäässä syyt sijoittamatta olivat enemmän taloudellisia, kun taas iältään vanhemmilla kyse oli enemmän oman kiinnostuksen puutteesta. Kaikille yhteistä oli kuitenkin se, että tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta ei ole tarpeeksi helposti ja kansankielellä saatavilla, tai sitä ei osata hakea.

Voisi olla tarpeen, että oman talouden hoitamista, ja säästämistä ja sijoitustoimintaa ylipäättään, opetettaisiin jo koulussa omana oppiaineenaan. Kuviossa 8. on esitetty yhteenveto tutkimustuloksista tiivistetysti.

Kuvio 8. Haastattelun tulosten yhteenveto.

4.5 Tutkimustulosten luotettavuus ja jatkotutkimusehdotukset

Kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Yleisesti tätä mitataan reliabiliteetilla ja validiteetilla. Reliabiliteetti

tarkoittaa sitä, että tutkimustulos on toistettavissa esimerkiksi siten, että kaksi tutkijaa päätyy samaan tulokseen. Tutkimuksen katsotaan olevan validi, jos tutkimuksessa on mitattu juuri sitä, mitä siinä on ollut tarkoitus mitata. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden määrää voidaan parantaa kertomalla tarkasti tutkimuksen toteutuksesta sen kaikissa vaiheissa. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227.)

Laadullisessa tutkimuksessa on mahdollista analysoida aineistoa ja tehdä siitä tulkintoja vapaammin, kuin määrällisessä tutkimuksessa. Tämän takia myös kysymystä tutkimuksen luotettavuudesta on vaikeampi arvioida tarkasti. Laadullisten aineistojen luotettavuuden arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi aineiston merkittävyteen, aineiston riittävyyteen, analyysin kattavuuteen ja toistettavuuteen. (Eskola & Suoranta 1998, 215.)

Se, kuinka paljon laadulliseen tutkimukseen tarvitaan aineistoa, voi olla tutkijalle hankala määritellä. Eskolan & Suorannan (1998) mukaan aineistoa voidaan katsoa olevan riittävästi silloin, kun uusien haastattelujen myötä ei enää ilmene uutta tietoa tutkimusongelman kannalta. Tällöin voidaan puhua aineiston kylläntymisestä eli saturaatiosta. Vastauksia tarvitaan siis juuri sen verran, kuin aiheen kannalta on välttämätöntä. (Eskola & Suoranta 1998, 62–63.)

Haastateltavaksi pyydettiin kuusi henkilöä ja heidät kaikki haastateltiin tutkijan kotona. Haastattelu olosuhteet olivat näin ollen kaikille samanlaiset. Tuloksia analysoidessa vastaukset alkoivat jo toistaa itseään ja tältä osin aineistoa voidaan pitää riittävänä, koska aineiston kylläntyminen toteutui. Haastateltavat edustivat kumpaakin sukupuolta ja heidän ikänsä jakautui tasapuolisesti juuri sitä kohderyhmää ajatellen, joka oli tarkoituskin. Myös tältä osin tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavina. Haastateltavat olivat tutkimuksen tekijälle tuttuja ja tämä saattaa vähentää tulosten luotettavuutta, koska tutut henkilöt eivät välttämättä kerro kaikkia asioita toisilleen niin suoraan kuin tuntemattomille. Lisäksi yhdellä haastateltavalla oli

puoli vuotta vanha vauva mukana haastattelussa ja tämä toi oman haasteensa haastatteluun. Ajatus katkesi useamman kerran haastattelun aikana. Kellään haastateltavista ei ollut aiempaa kokemusta sijoittamisesta, joten tältä osin tutkimuksen luotettavuuskriteeri täyttyi.

Ongelmana haastatteluissa oli se, että tutkijalla oli selkeästi positiivinen kuva sijoittamisesta. Haastatteluja tehdessä tutkija yritti pitäytyä haastattelurungossa mahdollisimman hyvin, jotta hän ei johdattelisi haastateltavia vastaamaan kysymyksiin omien eli mieltymystensä mukaan.

Jotta tutkimuksesta saataisiin täysin luotettava, tulisi haastattelutilanteen olla kiireetön. Ongelmana oli myös löytää oikean kohderyhmän omaavia innokkaita haastateltavia, koska haastattelut vievät aina runsaasti aikaa. Teemahaastattelurunko oli rakennettu siten, että tutkija sai pääosin haluamiaan vastauksia tutkittavilta, mutta myös päällekkäisyyksiä eri teemoihin vastatessa ilmeni.

Tutkimuksen tulosten pohjalta voidaan todeta, että yksi jatkotutkimusehdotus voisi koskea sijoituspalveluntarjoajien toiminnan kehittämistä. Tulokset osoittivat, että sijoituspalvelujen tarjoajien yhteydenotot säästämistä ja sijoittamisen aloittamista koskien koetaan omien tuotteiden tyrkyttämisenä, mitä se varmasti osittain onkin. Ovathan onnistuneet sijoitukset ovat asiakkaan edun lisäksi myös pankin etu. Tutkimus voisi koskea esimerkiksi sitä, millainen yhteydenottotapa saisi henkilön luottamuksen syntymään palvelun tarjoajaa kohtaan.

Toinen haastava aihealue voisi olla henkilöiden mielenkiinnon herättäminen sijoittamiseen varallisuuden kartuttajana. Kohdejoukkona 25-45 –vuotiaat olivat tärkeä tutkittavien joukko, sillä tässä ikäryhmässä varmasti löytyy sijoituspotentiaalia taloudellisesti. Tutkimustulosten mukaan kuitenkin henkilöiden ikä tai taloudellinen tilanne ei niinkään vaikuta sijoittamatta jättämiseen, vaan asenteet ja tiedon puute. Oma taloudellinen tilanne halutaan pitää vakaana, mutta kuinka henkilö saadaan tiedostamaan omat mahdollisuutensa, innostumaan ja toimimaan oman taloutensa parantamiseksi, on varmasti tutkimuksen arvoinen aihealue.

5 YHTEENVETO

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää minkä takia henkilöt suosivat tilisäästämistä varallisuuden sijoittamisen sijaan. Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää, kuinka hyvin sijoittamisen osa-alueet tunnetaan, ja miten hyvin tiedetään pelkän tilisäästämisen huonoista puolista varallisuuden kartuttamisen kannalta. Lisäksi tutkimuksessa haluttiin selvittää pankkien ja sijoitusyhtiöiden aktiivisuutta sijoitustoiminnan edistämisessä sekä sitä, millaisia sijoitustapoja tutkittavat mahdollisesti voisivat harkita sijoitustoimintaa aloittaessaan niin riskin, kuin sijoitusinstrumenttienkin suhteen. Lopuksi haluttiin vielä selvittää onko sijoittamisesta tarpeeksi helposti ymmärrettävää tietoa tarjolla, jotta sijoittamisen aloittaminen olisi mahdollista jopa ilman asiantuntijoiden apua.

Opinnäytetyö jakautui teoreettiseen ja empiiriseen osaan. Teoriaosudessa käytiin läpi säästämistä ja sijoittamista yleensä, sekä sitä mitä aloittavan sijoittajan tulisi ottaa huomioon sijoituspäätöstä tehdessä. Tutkimuksellisessa osiossa suoritettiin kvalitatiivinen eli laadullinen teemahaastattelu, jonka pohjalta saatiin tietoa siitä miksi henkilöt eivät harrasta sijoitustoimintaa.

Sijoittaminen mielletään usein varakkaiden toiminnaksi, eikä omiin taitoihin sijoittana uskota. On totta, että ennen sijoituspäätöksen tekemistä tulee ottaa selvää mihin on ryhtymässä, sillä sijoitustoimintaan liittyy aina myös riski. Jos omat tiedot ja taidot eivät riitä, voi turvautua myös asiantuntijoiden apuun. Tällöin voi luottaa siihen, että sijoitukset ovat ammattilaisten hoidossa. Mikään sijoitus ei kuitenkaan ole sata prosenttisen riskitön, hoitaa sitä kuka tahansa. Tilillä varoja taas nakertaa inflaatio, joten rahojen makuuttaminen sielläkään ei ole kovin hyvä vaihtoehto, tosin riskittömämpi kuin mahdollinen sijoitus. Oma säästämistä kannattaa aika ajoin pohtia ja tutkia itselleen mieluisia vaihtoehtoja, sijoittaminen varsinkin pitkällä tähtäimellä on oiva keino saada rahalleen tuottoa.

Tutkimusta voidaan pitää luotettavana, sillä tutkittava aineisto oli tähän tutkimukseen riittävä. Tutkittavien vastaukset alkoivat toistaa itseään ja aineisto näin ollen kylläytyi. Tutkimuksen kulku kerrottiin myös mahdollisimman tarkasti ja tutkimuksesta saadut vastaukset mukailivat aiheesta aiemmin tehtyjen tutkimusten vastauksia. Voidaan sanoa, että ikä ei ole sijoittamista rajoittava tekijä, vaan syyt ovat ennemminkin henkisiä ja tieto puutteellista.

Tutkimusmenetelmänä laadullinen teemahaastattelu oli tässä tutkimuksessa oikea, sillä tutkimuksessa haluttiin saada nimenomaan syvällisempää tietoa haastateltavien motiiveista ja toiminnasta. Aiheesta päästiin keskustelemaan vapaamuotoisesti. Tällaista tietoa on hyvin hankala kerätä kvantitatiivisin menetelmin, sillä tutkimuksen kohteena on ihminen itse.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

- Alhonsuo, S., Nisén, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2.uudistettu painos. Jyväskylä: Bookwell Oy
- Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki: Edita Oyj.
- Eskola, J., Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Havia, P., Lappalainen, V., Rinta-Loppi, A. 2014. Erilainen ote omaan talouteen. Vapaus, onni ja hyvä elämä. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13-14. osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino oy.
- Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus
- Hämäläinen, K. 2003. Osakesijoittajan opas. voitot/riskit/kriteerit/verotus. Hämeenlinna: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Majasalmi, T. 2012. Totuus taloudestasi. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. Porvoo: WSOYpro Oy.
- Puttonen, V. 2009. Osta halvalla Myy kalliilla. Juva: WSOYpro Oy.
- Salmi, A. 2013. Sijoitussuunnitelmalla tuottoa, parempia ratkaisuja tilisäästäjille. Liiketalouden opinnäytetyö. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.
- Suomi, T. 2013. Sijoittamisen ja säästämisen tuotteiden monitulkintaisuus. Liiketalouden opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Toivanen, J. 2013. Tutkimus suomalaisten sijoittamisesta. Liiketalouden opinnäytetyö. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.

Tuhkanen, J. 2006. Korkokäsikirja sijoittajalle ja lainanottajalle. Helsinki: Edita Prima Oy.

Elektroniset lähteet:

AlexandriaPankkiiriliike. 2012. Näin suomalaiset säästävät ja sijoittavat. [viitattu 1.3.2016] Saatavissa: <http://www.slideshare.net/AlexandriaPankkiiriliike/alexandria-pankkiiriliike>

Arvopaperi. 2015. Tapiolan sijoitustalletus hakee tuottoa muodista. [viitattu 10.3.2016] Saatavissa: <http://www.arvopaperi.fi/uutiset/tapiolan-sijoitustalletus-hakee-tuottoa-muodista-6168856>

E-conomic Sverige AB. 2015. Inflaatio – Mitä tarkoittaa inflaatio? [viitattu 14.11.2015] Saatavissa: <https://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/inflaatio>

Euroopan keskuspankki. 2015. Hintojen laaja-alainen nousu. . [viitattu 14.11.2015] Saatavissa: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.fi.html>

Finanssialan Keskusliitto. 2014. Finanssialan vuositilasto 2014. Rahoitus ja sijoittaminen. [viitattu 22.3.2016] Saatavissa: http://www.finanssiala.fi/tilastot/Finanssialan_vuositilasto_2014.pdf#search=kotitalouksien%20rahoitusvarat

Finanssialan Keskusliitto. 2015. Sijoitusrahastotutkimus. [viitattu 22.3.2016] Saatavissa: <http://www.finanssiala.fi/materiaalit/FK-julkaisu-Sijoitusrahastotutkimus-2015.pdf#search=rahastop%C3%A4%C3%A4oman%20jakautuminen>

Finanssivalvonta. 2011. Sijoitusrahastoihin liittyvät riskit. [viitattu 14.11.2015] Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssi-asiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Riskit/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2014. Osakkeet. [viitattu 14.11.2015] Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015a. Talletussuoja. [viitattu 9.3.2016] Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausrahostot/Talletussuoja/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015b. Joukkovelkakirjalainat. [viitattu 14.11.2015] Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pages/Default.aspx>

FINE Vakuutus ja rahoitusneuvonta. 2015. Tavallisimmat sijoitustuotteet. [viitattu 16.11.2015] Saatavissa: <https://www.fine.fi/finanssietoa/arvopaeriasiav/tavallisimmat-sijoitustuotteet.html>

Jyväskylän yliopisto. 2015. Määrällinen tutkimus [viitattu 3..2016] Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

Kauppalehti. 2015. Korot. [viitattu 16.11.2015] Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/?selected=talletuskorot>

Kauppalehti. 2016a. Korot. [viitattu 9.3.2016] Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/?selected=talletuskorot>

Kauppalehti. 2016b. Oma salkku: Esimerkkisalkku. [viitattu 3.3.2016] Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/omasalkku/ShowPortfolio.do?portfolioId=7427835>

Koistinen, J. Näin teet sijoitussuunnitelman. 2015. Investori.com. [viitattu 15.11.2015] Saatavissa: <http://www.investori.com/i/artikkelit/yleista/sijoittamisesta/121-sijoitussuunnitelma>

Mansikka, O. 2016. Fitch laski Suomen luottoluokituksen AA+:aan – Stubb: ”Ei ole mikään ’business as usual’”. Helsingin Sanomat. [viitattu 16.3.2016] Saatavissa: <http://www.hs.fi/talous/a1457680823726>

Nordea. 2016a. KorkoExtra-tili. [viitattu 9.3.2016] Saatavissa: <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/saastamisen-tilit/korkoextra.html#tab=Ominaisuudet>

Nordea. 2016b. EtuTili. [viitattu 9.3.2016] Saatavissa: <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/saastamisen-tilit/etutili.html#EtuTili>

Optia Säästöpankki. 2014. Näin Suomi säästää 2014 –barometri. [viitattu 1.3.2016] Saatavissa: <http://www.saastopankki.fi/pankki/saastopankki-optia/-/nain-suomi-saastaa-2014-barometri-on-julkaistu>

Pörssisäätiö. 2015. Sijoittajan sielunelämää. Suomalaisten asenteita sijoittamiseen ja säästämiseen. [viitattu 16.11.2015] Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/sijoittajan-sielunelama/>

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006a. Teemahaastattelu. Luku 6.3.2 kokonaisuudessa KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. [viitattu 30.10.2015]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006b. Tapaustutkimus. Luku 5.5 kokonaisuudessa KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. [viitattu 17.3.2016]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_5.html

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006c. Tutkimussuunnitelma. Luku 2.4 kokonaisuudessa KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. [viitattu 30.10.2015]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_4.html

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006d. Mitä laadullinen tutkimus on. Luvut 1.1, 1.2, & 1.2.2 kokonaisuudessa KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. [viitattu 3.3.2016]. Saatavissa:

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1.html>

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006e. Validiteetti. Luku 3.3.1 kokonaisuudessa KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. [viitattu 30.10.2015]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html

Sijoitustieto. 2014. Osakesijoittaminen. [viitattu 16.11.2015]. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoittaminen-osakkeisiin>

Talletuskorkovertailu.fi. 2016. Sanasto. [viitattu 10.3.2016.] Saatavissa: <http://talletuskorkovertailu.fi/sanasto/>

Tilastokeskus. 2016. Inflaatio tammikuussa 0,0 prosenttia. [viitattu 10.3.2016]. Saatavissa: http://www.tilastokeskus.fi/til/khi/2016/01/khi_2016_01_2016-02-19_tie_001_fi.html

Vaurastu. 2010. Osakesijoittaminen vs. käyttötilillä säästäminen. [viitattu 10.3.2016]. Saatavissa: <http://vaurastu.blogspot.fi/2010/09/osakesijoittaminen-vs-kayttotililla.html>

Vero. 2016. Osakkeiden myynti. [viitattu 10.3.2016]. Saatavissa: [https://www.vero.fi/fiFI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ ja_ osin- got/Osakkeiden_ myynti\(11940\)](https://www.vero.fi/fiFI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ ja_ osin- got/Osakkeiden_ myynti(11940))

Veronmaksajat Puolenpitoa. 2016. Osinkojen verotus. [viitattu 10.3.2016]. Saatavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/Osinkojen-verotus/>

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1. Henkilön ikä, sukupuoli, siviilisääty, työtilanne
2. Onko henkilö koskaan edes ajatellut aloittaa sijoittamista

Jos on, niin miksi se on jäänyt

Jos ei ole, niin mitkä syyt ovat päätökseen vaikuttaneet

3. Mikä on henkilön tämänhetkinen tietämys sijoitustoiminnasta tai siitä mitä tilisäästäminen tarkoittaa varallisuuden tuoton kannalta
4. Onko henkilöön otettu yhteyttä sijoittamiseen tai säästämiseen liittyen pankin tai sijoitusyhtiön toimesta

Miksi mahdollisen yhteydenoton jälkeen sijoittaminen ei ole edelleenkaan kiinnostanut

5. Mikä voisi olla sellainen asia, joka motivoisi sijoittamaan
6. Millainen tuleva sijoitustapa voisi mahdollisesti olla

Oman riskinsietokyvyn arviointi

Halukkuus ylipäättään saada rahalle tuottoa

7. Voisiko kompakti tietopaketti sijoittamisesta olla alkusysäys sijoitustoiminnan aloittamiseen

